20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه ده غلطه ده آرهولك غزته سى ادارهسنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան դահեկան արծաթ		150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան Օսմ. Ոսկի		2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՓԵՏՐ. 28/11 ՄԱՐՏ 1892

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

Տնտեսական հարցեր

ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ ՄԵՆԱՎԱՃԱՌ ՄԸ

Կը լսենք թէ յոյն կամ օտարազգի դրամատեարք ոմանք առաջարկեր են ստանձնել շերամի հունտի մենավաճառը, տարեկան որոշ գումարի մը փոխարէն, և Հանրային Պարտուց Վարչութիւնն, որ ուղղապէս շահ ունի գործին մէջ, և որոյ կարծիքը կարեւորագոյն է այս մասին, պատճառաբանեալ պաշտօնագրով մը ուր որ անկ է ներկայացուցեր է իւր մերժողական պատասխան այն առաջարկութեան դէմ:

Ամեն անոնք որ տնտեսագիտական սկզբանց քիչ շատ նախանձախնդրութիւն կը ցուցնեն, պիտի զգան թէ Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը շատ լաւ ըրած է՝ առանց հրապուրուելու տարեվճարի կարեւոր գումարներէ՝ մերժողական պատասխան տալով: Կը յուսանք որ այսուհետեւ ալ նոյն առողջ ընթացքը պիտի բռնէ նոյն Վարչութիւն այնպիսի առաջարկութեանց հանդէպ. զի շերամի հունտը ծխախոտի չի նմանիր: Թուրքիոյ գրեթէ ամեն կողմը կրնայ մշակուիլ. պերճանքի կամ շռայլութեան նիւթ մը չէ. մրցմամբ յոյժ կրնայ յառաջանալ. իբրեւ ապրուստի միջոց հետզհետէ կ'ընդհանրանայ մեր երկրին մէջ, և ո՛րչափ լաւ և ո՛րչափ աժան արտադրուի, այնքան օգտակար է մեր բնիկ շերամապահներուն, մինչ մենավաճառի տերերուն առաջին գործը պիտի լինի սեղմել այս շահագործութիւն, մրցումն անկարելի ընել, ապրանքը տարապայման սուղցնելով՝ շերամագործ ժողովրդեան վրայ անուղղակի տուրք մը դնել՝ իրենց տարեվճարն հանելու համար, և ի վերջոյ վհատեցնել բնիկ արհեստագործութեան կարեւոր ճիւղ մը:

Օսմ. Կայս. Կառավարութիւնն իւր տնտեսական տնօրինութիւններն այնքան հասուն խորհրդածութեամբ ի գործ կը դնէ, և այնքան ի նկատի ունի հանրային օգուտն, որ տարակոյս չունինք թէ շերամի մենավաճառի խնդրոյն մէջ իւր բռնած ընթացք յարատեւ պիտի մնայ, ի մեծ օգուտ երկրին և Տէրութեան:

Ծխախոտի մենավաճառ լուսած է, և գործադրուած. որովհետեւ ծխախոտն ամենուրեք չի բուսնիր, կարելի է սահմանափակել անոր մշակութիւնն, և ինքնին կենաց անհրաժեշտ պէտք մը չլինելով, յարմարագոյն նիւթն է որոյ վրայ ծանր տուրք մը դրուի: Աղի մենավաճառ լուսած է. զի ամեն երկիր աղ չարտադրեր. և զի բնիկ աղ չունեցող երկրի մը շահը կը պահանջէ մէկ անգամէն եւ մեծաքանակ ապահովել աղի պաշարին գնումն, յօգուտ նոյն իսկ ժողովրդեան: Լուցկիի մենավաճառ լուսած է. զի ընտանեկան ծախուց մեծ տարր մը չի կազմեր, և ապահովութեան խնդիր մ'է որ լուցկիի արտադրութիւնը կոկիկ ձեւով մը կատարի: Վերջապէս, ալքոհոլի մենավաճառ լուսած է, թէեւ դեռ ուրեք գործադրուած. զի հանրային առողջութեան համար կենսական կարեւորութիւն ունի որ պարկեշտ ձեռքերու մէջ ալքոհոլն առողջարար կերպիւ պատրաստուի, եւ բացառիկ տրոց ենթարկուելով, սպառումն ըստ կարի սեղմուի: Իսկ շերամի հունտի մենավաճառ չենք լսած: Ընդհակառակն, ամեն երկիր, Բասդէօռեան գիւտերէն ի վեր մանաւանդ, ազատ ասպարէզ կուտայ սոյն պատուական արուեստի զարգացման, որ յայտնի չէ թէ մինչեւ ո՛ւր պիտի յառաջդիմէ, շնորհիւ նորանոր գիւտերու և կատարելագործութիւններու, զորս պիտի կասեցնէր ի հարկէ շահադէտ և անձկամիտ մենավաճառ մը: Երկիրն ամեն շահ ունի ուրեմն շերամապահութեան ազատ թռիչը չկասեցնելու, և ընդհակառակն, ամեն դիւրութիւն տալու շերամագործ ժողովրդեան:

Ինչպէս այս և ուրիշ խնդրոց մէջ կ'երեւի, Կայսերական Կառավարութիւնը ժամանակիս տնտեսագիտական ընթացքին համեմատ կ'առաջնորդուի կարգ մը տնտեսական տնօրինութեանց մէջ, և տարակոյս չկայ թէ տնտեսական նորանոր հարցերու հանդէպ միշտ լուսամիտ ոգի մը տեսնելու և շնորհալու պատեհութիւնը պիտի չպակսին մեզ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԳԻՒՏ ՄԸ ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Բ.

Moniteur des soiesի վերջինեալ թերթոյն մէջ չէ նշանակուած թէ Պ. Հալլօեա մատաղ կամ անքարաքոս թթենեաց տերեւներն եւս քննա՞ծ է արդեօք թէ ոչ: Մեք այդ հրատարակութենէն հետաքրքրուելով ներկայ օրերուս մէջ առինք թթենիի մատղէն կամ քարաքոսէն մաս մը, երկու օր ջուրը դրինք, և այս ջուրը քննելով արդարեւ տեսանք նուազ քանակութեամբ շամփաւոր քօքքիւսկիւլներ, բայց բազմաթիւ նորածիններ (naisssnts) որ նոյն է սաղմնային հատուածոյն հետ: Գալով հին թթենեաց տերեւներուն, այժմ տերեւ չլինելուն պատճառաւ, ատոր քննութիւնը և արդիւնքին հրատարակութիւնը կը թողումք յառաջիկայ գարնան:

Պ. Հալլօեա իբր դարման այդ չարեաց կ'առաջարկէ երկու-երեք տարին մի անգամ թթենիներն հողին երեսէն կտրելով մատաղցնել, զի առաւելապէս հին ծառոց բունին վրայ է որ քարաքոսն կը տեղաւորի; կեղեւին անողորկութենէն օգուտ քաղելով, մինչդեռ մատաղ թթենեաց կեղեւն ողորկ ըլլալով՝ այդ մակաբոյծն ժամանակ չունենար հոն տեղաւորուելու և աճելու: Պ. Հալլօեա չկարծեր որ կրաջուրի կամ խայծղաձնի ծեփն կարող ըլլայ այդ բանին առաջքն առնելու. անոր համար ծառերն կտրելով մատաղցնել կ'առաջարկէ:

Հազար խնամօք մեծցուցած թթենիներն երկու երեք տարին միանգամ հողին երեսէն կտրել, ի՞նչ ծանր առաջարկութիւն. զի շերամաբոյծն որ շատ տերեւի կը կարօտի համեմատաբար շատկէկ հունտ բանալու համար, այդ դրութեան տակ պիտի ստիպուի քիչ հունտ բանալու, ինչ որ շահաւէտ ըլլալու հանգամանքն ու հրապոյրը չունենալով՝ սիրելի կամ տանելի չի կրնար ըլլալ շերամաբոյծին: Բաց աստի, միայն հին թթենիներն չեն որ այդ մակաբոյծով կը ծածկուին, այլ մատաղներն ալ՝ գրեթէ 5-6 տարիէն, մանաւանդ խոնաւ տեղերու վրայ, որպիսի է և Ատաբազարի դաշտն: Բայց հին ծառեր ըսելով ի՞նչ պիտի հասկնանք. 60, 80, 100 եւ այլն բազմամեայ ծառե՞ր. արդէն ատոնք կոճղացած լինելով և առատ տերեւ չտալով, կտրելն միայն չպատճառեր. զի եթէ կտրենք իսկ հողին երեսէն, առոյգ ընձիւղ չեն կարող արձակել, զի կիսովին փտած են. աւելի լաւ է արմատովին հանել ու նորը տնկել: Ուրեմն ի բաց առեալ մատղներն՝ պէտք է հասկնալ 8էն մինչեւ 25 տարեկան եղող թթենիներն, որք իրենց առուգութեան մէջ գտնուելով, եթէ կտրենք, կարող են լաւ խնամոց ներքեւ զօրաւոր ընձիւղներ արձակել, բայց յայնժամ պէտք եղած տերեւի քանակութիւնը կը նուազի, բան մը որ վնասաբեր է շերամաբոյծին, հետեւապէս այդ առոյգ հասակին մէջ արմատէն կտրելու դրութիւնն ալ աներնդունելի է: Ի՞նչ ընել պէտք է ուրեմն.—երկու չարեաց փոքրագոյնն ընտրել. այսինքն՝ մի քանի տարի աւելի ուշ տեսնել թթենեաց այդ մակաբոյծով ծածկուիլն, և երբ քարաքոսոտելու նշան տալ սկսին, թանձր կրաջուրով թթենեաց բուներն ամեն տարի ծեփելով շատանալ, մինչեւ որ հիմնական կամ արգելիչ դեղ մը գտնուի: Ինչպէս արդէն գիտել տուինք, թթենեաց բուներն աւելի կանուխ կը մամռոտին խոնաւութեան պատճառաւ. խոնաւութեան՝ որ կը պահպանուի նախ եթէ թթենիք խիտ տնկուած են. երկրորդ՝ եթէ անմշակ թողուին: Յայտնի է թէ երբ թթենիք խիտ տնկուին, ինչպէս եղած է ցարդ, սովորաբար երկու արշըն իրարմէ հեռու, ճիւղերն ու տերեւներն միմեանց վրայ ստուեր ձգելուն պատճառաւ՝ բուներն արեգական լոյսէն և ջերմութենէն նաեւ օդոյ ազատ շարժումէն զրկուելով, իրենց ներքեւ կը պահպանուի խոնաւութիւնը որ նպաստաւոր է քարաքոսներու աճման: Անմշակ թողուլն ալ նոյն արդիւնքը կունենայ ինքնաբոյս (adventies) խոտերու աճմամբն: Ուրեմն ծառերն կարելի եղածին չափ ուշ մամռապատ տեսնելու համար հարկ անհրաժեշտ է թէ՝ նոսր տնկել զայնս, և թէ բնաւ չթողուլ որ ջերմ եղանակաց մէջ խոտ բուսնի նոցա ներքեւ, գիտնալով որ մոլախոտերն ոչ միայն խոնաւութիւնը կը պահպանեն, այլ և թթենեաց գետնէն առնելու սննդեան մեծ մասը կը լափեն: Մեր ընդունած չափն է թթենեաց միջեւ $3\frac{1}{2}$ կանգնոյ բացութիւն, զոր աւելի երկու տարի յառաջ ի գործ դրած ենք եմք առանց քարաքոսի վնասակարութեան գաղափարն ունենալու:

* * *

Պ. Բասդէօռ և իրմէ ետքը ուրիշներ գտած էին թէ արեգդէմ բլրակողերու վրայ տնկուած թթենեաց տերեւներն աւելի աննպաստ են: Ասոր պատճառն յայտնի է, զի հոն արեգական ճառագայթներն չեզոքացնելով խոնաւութիւնը չը պահպանուելուն համար ուշ կամ նուազ կը մամռոտին թթենիք, և տերեւներն աւելի եփուն, այսինքն նուազ ջուր կը պարունակեն, եւ աւելի մետաքս: Մասնագիտաց կողմէն ճանչցուած է այսօր թէ ջրոտ տերեւն նուազ դիւրամարս է մանաւանդ խորշակ փչած ատեն, յորում, ինչպէս վերը ըսինք, թուլամոռն խսկոյն կը հասնի քաջառողջ բայց քնոյ մէջ եղող կամ գեռապարթոյց շերամներու վրայ իսկ: Աւելորդ չեմք համարիր աստանօր նշանակել նաեւ թէ փտանդին առաջքն առնելու կարելի եղած միջոցն է առանց դանդաղելու հիւսիսային կողմէն պատուհաններ բանալով արուեստական հով տալ շերամներուն:

Ընթերցող պարզ շերամաբոյծն պիտի սիրէ հարցնել թէ այդ բաներն դարուս վերջին քառորդի՞ն մէ՞ջ է որ յերեւան գալով շերամներուն կոտորածին պատճառ կ'ըլլան, ինչո՞ւ առաջ այդպիսի բաներ չկային:—Ո՛չ. քանի որ այսօր շնորհիւ գիտական յառաջդիմութեանց գտնուած է թէ քօքքիւսկիւլն քարաքոսէն յառաջ կուգայ և թէ թթենիներն ալ հասակի մը հասնելէ վերջ կը քարաքոսոտին, պէտք է ընդունիլ թէ թթենին գոյութիւն ունենալէն ի վեր քարաքոս և քօքքիւսկիւլ կային, և թէ մեր շերամաբոյծ նախորդներն ալ մամռոտ թթենեաց տերեւներով անգիտակցաբար շերամ սնուցած ատեն միշտ անյաջողութիւններ ունեցած են. բայց միամտաբար այդ անյաջողութիւն բախտի կամ Աստուածային ոչ կամեցողութեան տալով, շատացած են, Տեսնենք օր մը գիտութիւնը չ՞պիտի ըսէ թէ ցուրտն, ջերմութենէ, անբարեխառնութենէ եւ արտատութենէ ծնունդ առնող հիւանդութիւններն մէկզի առնելով, ինչ ինչ ախտերու միքրոպներն մեր կերած այս ինչ պտուղէն կամ կերակուրէն տկար մարմնոյ մը մէջ փոխադրուելով, պատճառ կը դառնան ժառանգական հիւանդութեան մը, որպիսի է հիւծախտն: Բայց այս խնդիր մեր ձեռնհասութենէն բարձր ըլլալով՝ դառնանք մեր նիւթին:

* * *

Իրաց այդ վիճակը տեւեց մինչեւ այն ժամանակ, յորում բծախտ կամ քօքքիւսկիւլի հիւանդութիւնն (pebrine) ճարակեցաւ ամենուրեք մէկ կողմէն հին թթենիի տերեւէն և միւս կողմէն քօքքիւսկիւլոտ թիթեռնիկներէ անգիտաբար առնուած հունտերէ: Այդ ժամանակն է ասկէ 26 տարիներ առաջ յորում Ֆրանսայի Կառ, Արտէշ և Վառ նահանգներու շերամաբոյծ ժողովուրդք անյաջողութենէ և անբաւ վնասներէ յուսահատ, սկսան թթենաստաններն քակելով պարզ սրտի վերածել զայնս՝ գէթ արմտեաց մշակութեան հող ունենալու համար. բայց Նաբոլէոն Գ.ի կառավարութիւնն իմանալով զայս իրողութիւն, դադրեցոյց թթենաստաններու եղծումն, եւ Գիտութեանց Կաճառին խորհին ուշադրութեան առարկայ ընել տուաւ: Այդ թուականն էր ճիշդ 1865: Գիտութեանց Կաճառն իւր անդամոց մէջէն Պ. Բասդէօռի յանձնեց շերամի հիւանդութեանց քննութեան փափուկ պաշտօնն, նորա դասատուին՝ Տիւմայի առաջարկութեան վրայ: Ցայնժամ Պ. Բասդէօռ գնաց այդ վարակեալ վայրերն շերամի ատեն. չորս տարի շարունակեց իւր փորձերն ու զննութիւններն. գտաւ վերջապէս թէ շերամի անյաջողութեան գլխաւոր պատճառն է քօքքիւսկիւլի հիւանդութիւնն, և իւր երկհատոր երկասիրութիւնն հրատարակեց, մանաւորապէս նշանակելով բծախտէ զերծ հունտ շինելու կերպն: Բայց 1870ի աղետալի պատերազմն վրայ գալով, այդ գիւտ մէկ երկու տարի մութին մէջ (գէթ մեզի համար) մնալէ յետոյ, հռչակեցաւ: Այսու ամենայնիւ, յիշեալ ախտին անիծապարտ արմատը դեռ գտնուած չլինելով իւր կոտորածը շարունակեց նաեւ առողջ հունտերու վրայ մինչեւ ցայսօր, ուր ահա Պ. Հալլօեա կուգայ իւր կարեւորագոյն գիւտովն ընել զայդ թերի, թանկագին ծառայութիւն մը մատուցանելով շերամաբուծութեան: Այս մեծագոյն քայլն առնուելէ յետոյ կը մնայ այժմ այդ ժանտ մակաբոյծն սպանելու խնդիրը՝ զոր անշուշտ լուծելու պիտի հնտամտի գիտութիւնն:

Իսկ մեք ընթերցողաց ներողամտութեանը վրայ վստահ՝ ուրախութեամբ կը վերջացընեմք սոյն յօդուած, յայտնելով թէ 1874 ին Տաճկաստանի մէջ առաջին անգամ Բասդէօռեան գիւտին հրատարակութիւնը ազգային մամլոյ միջոցաւ (տես «Մասիս» նոյն տարւոյ թիւ 1571) տալն մեզ վիճակեցաւ յետոյ, այսօր եւս նուազ բարեբաղդութիւն չէ մեզ համար այդ գիւտին լրացումն եղող մի ուրիշ գիւտի առաջին հրատարակութիւնն ընել մեր մէջ:

Գէորգ Շէյխեան

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Փարիզէ կը գրեն մարտ 6 թուով.

«Առաջներն, երբ հռենտը, շատ լուր չտալով, բաւ կը համարէր արժեթղթոց ընթացքը միայն ծանուցանել գաւառային քաղաքներուն, ամեն օր գաւառացիք հետաքրքրութեամբ կը գիտէին պաշտօնական ցուցակին արժեթղթոց: Երբ 3% ֆրանսական պետական արժեթղթը բարձրանար, ձեռքերնին շփելով կ'ըսէին. «Գործերն ... են»: Կարծեմ թէ այսօր մեր գաւառացիք տարբեր հետեւութիւն կը հանեն արժեթղթոց ընթացքէն: Պետական արժեթղթոց բարձրանալը մեր հրապարակին գործունէութեան ապացոյց մը չլինելէ զատ, անգործութեան յայտարար նշանն եղած է, եւ երբ 3% բարձրանայ, ապահով կրնաք լինել թէ միւսները կ'իյնան: Այս եօթնեկիս մէջ եւս մեր պետական արժեթղթք բարձրացան: Առաջները կը հարցունէինք թէ ի՞նչ բարեյաջող դէպքի բերմամբ այս բարձրացում տեղի ունեցեր է: Այսօր ամենքս ալ գիտենք թէ ֆրանսական պետական արժեթղթք կը փնտռուին զի միւս թղթերու երեսը նայող չկայ, և ինչ որ 20 տարի յառաջ բերկրառիթ էր, այսօր չարագուշակ կը համարուի: Բաղձալի վիճակն ա՛յն ատեն գտած պիտի լինինք երբ մեր պետական թուղթք անշարժ մնան:

«Ընդհանուր անկման մէջ, դրամատունք նորէն ծանրապէս վնասեցան, սկսեալ Ֆրանսայի Պանքայէն որ 30 ֆր. իջաւ:

«Օտար թղթոց մասին. եօթնեկին գլխաւոր դէպքերն են Փորթուկէզ, Սպանիական և Իտալական արժեթղթոց նոր և կարեւոր անկումները:»

—Նամակագրին տուած տեղեկութեանց վրայ կրնանք աւելցնել թէ այս օրերս եգիպտական արժեթղթոց և Եգիպտոսի փոխառութեամբ երաշխաւորեալ Թուրքեւեգիպտական արժեթղթոց նոր բարձրացումն ուշադրաւ եղելութիւն մ'է. զի, որպէս տեսանք, օտար թղթոց համար Աւետման Սակարանք աննպաստ էին վերջերս: 1871ի Եգիպտական Հարկի փոխառութիւնն, որ դեկտ. 31ին 93 $\frac{3}{4}$ ոսկի էր, այս չորեքշաբթի 95 $\frac{1}{4}$ եղաւ. «Պաշտպանութեան» նոր փոխառութիւնն որ այն ատեն 91 կ'արժէր, 92 $\frac{1}{2}$ ի բարձրացաւ. Միացեալն 95 $\frac{1}{4}$էն 96 $\frac{3}{4}$ի, Տայրէի Սէնիէն 94 էն 96 $\frac{3}{4}$ի ելած են երկու ամսէ ի վեր:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԱՅՍՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Օտարազգիք ոչ սովոր պատճառաւ կ'այցելեն կեդրոնական Ռուսիոյ գաւառները՝ դարմանք կը յայտնեն որ 1861ի բարեկարգութենէն ի վեր, որով սրուկներն ազատագրեցան, գեղջուկ ստորին աւելի եւս աղքատացած և վատթարացած է: Փոքր և միջնակարգ հողատէրք եւս գէշ վիճակի մէջ են. Հողատէր ազնուականութեան օրերն անցած են: Մեծ հողատէրք անգամ կը վաճառեն իրենց ագարակներ, վճարելու համար իրենց պարտքեր վաճառականին, սեղանաւորին կամ Պանքային: 1861էն ի վեր, Ռուսիա շատ մը նկատմամբ յառաջդիմեց: Խրիմու պատերազմէն ետքն այն հրապարակ Տէրութեան հազիւ 250 միլիոն րուպլի եկմտայոյց մը կրնար կարգադրել: Անկէ ի վեր պետական եկամուտք 900 միլիոն տարեկան պատկառելի գումարին բարձրացան: 30,000 վերստ երկարութեամբ երկաթուղիք շինուեցան, և բացուեցան շատ մը գործարաններ, որով արհեստական պիտոյից համար Ռուսիա օտարաց կարօտ չի մնար այլ եւս: Ասոնք ակներեւ ապացոյցք են Ռուսիոյ նիւթական բարգաւաճման. բայց այս յառաջդիմութեան հետ միանգամայն տեղի կ'ունենայ ընկերային խորունկ փոփոխում մը որ կ'ազդէ ժողովրդեան ամեն դասակարգերուն: Գիւղացին, որպէս և փոքր ու միջին կարգի հողատէր ազնուականութիւնն, յետին անձկութեան մէջ են:

—)(47)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՌՈԲԵՆՍՈՆՆԵՐՈՒ ԴՊՐՈՑԸ

ԻԲ

ՈՐ ԿԸ ՎԵՐՋԱՆԱՅ ԲԱՑԱՏՐԵԼՈՎ ԱՄԵՆ ԻՆՉ ՈՐ ՄԻՆՉԵՒ ՀԻՄԱՅ ԲԱՑԱՐՁԱԿԱՊԷՍ ԱՆԲԱՑԱՏՐԵԼԻ ԸԼԼԱԼ ԹՈՒԱԾ ԷՐ

Այս միջոցին, և դեռ Կոտֆրէյ պատասխան չտուած, հրացանի հարուածներ կը պայթէին Ուիլ-Թրիին քիչ հեռու:

Միեւնոյն ատեն, այն մրրկալից անձրեւներէն մին, որք ճշմարիտ ջրվէժներ են, եկաւ յանկարծ իր տեղատարափ հեղեղները թափել այն պահուն ուր, առաջին ճիւղերը լափելով, բոցերը կը սպառնային անցնիլ ա'յն ծառերուն որոց վրայ կը կրթնէր Ուիլ-Թրին:

Ի՞նչ պէտք էր որ մտածէր Կոտֆրէյ այդ շարք մը անբացատրելի դէպքերուն վրայ, Քառէֆինօթ'ուին Լօնտրացի Անգղիացիի մը պէս անգղերէն խօսիլը, իր անունը տալը, Ուիլ մօրեղբօրը մօտալուտ գալուստն աւետելը, ապա այդ հրադէններուն պայթիլն այդպէս յանկարծ:

Հարցուց ինքիրեն թէ արդեօք կը խենդենա՞ր, բայց հազիւ ժամանակ ունեցաւ այդ անլուծելի հարցումներն ընելու ինքնին:

Այդ միջոցին,—հրացանի առաջին հարուածներէն վերջը հազիւ հինգ վայրկեան անցած էր,—խումբ մը նաւաստիներ երեւան եկան ծառերուն տակ:

Կոտֆրէյ եւ Քառէֆինօթ'ու կոճղին վրայէն վար սահեցան, որուն ներքին պատերը դեռ կ'այրէին:

Բայց, այն պահուն ուր Կոտֆրէյ ոտքը գետին կը կոխէր, լսեց որ իր անունը կուտային, եւ երկու ձայներ միասին զորս իր յուզման մէջ իսկ անկարելի էր որ չճանչնար.

—Կոտֆրէյ, քեռորդիս, պատիւ ունիմ գքեզ բարեւելու:

—Կոտֆրէյ, սիրելի Կոտֆրէյ:

—Ուիլ մօրեղբա՞յր... Ֆինա՛... դո՞ւք... գոչեց Կոտֆրէյ շուարած:

Երեք երկվայրկեան յետոյ, անոնցմէ մէկուն թեւերուն մէջ էր և միւսին ձեռքն իր ձեռքերուն մէջ կը սեղմէր:

Միեւնոյն ատեն, երկու նաւաստիներ, հրամանով Թիւրքօթ նաւապետին, որ պզտիկ խումբին կը հրամայէր, սէքուօիաjին վեր կը մագլցէին պատելու համար Թարթըլէթը և զայն վար կ'առնէին ամեն հարկ եղած զգուշութիւններով:

Այն ժամանակ, պատասխաններ, բացատրութիւններ փոխանակուեցան վրայէ վրայ:

—Ուիլ մօրեղբա՞յր, դո՞ւք հոս:

—Ա՛յո, մենք հոս:

—Ի՞նչպէս կրցաք գտնել Ֆինա կղզին:

—Ֆինա՛ կղզին, պատասխանեց Ուիլիըմ Վ. Քօլտըրրբ: Սբէնսէր կղզին ըսել կ'ուզես: Է՛, շատ դժուար չէր, վեց ամիս է որ զայն գնեցի:

—Սբէնսէ՞ր կղզին:

—Որուն իմ անունս տուեր ես, սիրելի Կոտֆրէյ, ըսաւ մանկամարդ աղջիկը:

—Այս նոր անունը շատ լաւ է և պիտի պահենք զայն, պատասխանեց մօրեղբայրը, բայց մինչեւ հիմայ և աշխարհագրագէտներուն համար Սբէնսէր կղզին է ասիկա, Սան-Ֆրանչիսքօէն երեք օր հեռաւորութեամբ և որուն վրայ օգտակար համարեցի զրկել գքեզ որպէսզի Ռօպէնսօնի կեանքը ուսանիս:

—Օ՜հ, մօրեղբայր, Ուիլ մօրեղբայր, ի՞նչ կ'ըսէք: Աւա՜ղ, եթէ իրաւ է ըսածնիդ, չեմ կրնար պատասխանել թէ արժանի չեղայ ատոր: Բայց այն ատեն, Ուիլ մօրեղբայր, այդ «Տրիմ»ի նաւաբեկութիւնը.

—Կե՛ղծ, պատասխանեց Ուիլիըմ Վ. Քօլտըրրբ, որ երբեք այդչափ զուարթ չէր եղած: «Տրիմ»ը հանդարտօրէն ջուրին տակ իջած է Թիւրքօթին տուած հրահանգներուս համեմատ, իր ամբարները ջուրով լեցնելով: Դուն ինքիրենդ ըսած ես որ կ'իյնէր կ'ընկղմէր. բայց երբ նաւապետը տեսաւ որ Թարթըլէթ և դուն ծովեզրը հասած էիք, նաւը ետ դարձուց: Երեք օր յետոյ, Սան-Ֆրանչիսքօ կը դառնար և հիմայ ինք բերաւ զմեզ Սբէնսէր կղզին, որոշուած օրը:

—Այսպէս նաւաստիներէն ոչ ո՛ք կորսուեցաւ այդ նաւաբեկութեան մէջ, հարցուց Կոտֆրէյ:

—Ոչ ոք... բաց ի այդ խեղճ Չինացիէն որ նաւուն մէջ պահուըտած էր և զոր չը գտան յետոյ:

—Բայց այդ առագաստանա՞ւը...

—Կեղծ է ան ալ, ես շինել տուի:

—Վայրենինե՞րը...

—Կե՛ղծ՝ այդ վայրենիներն ալ, զորս բարեբաղդաբար հրացանի հարուածներդ չը վիրաւորեցին:

—Բայց Քառէֆինօթ'ո՞ւն...

—Կեղծ է Քառէֆինօթ'ուն, այսինքն իմ հաւատարիմ Ճըբ Պրաստ, որ հրաշալի կերպով կատարեց է Ուրբաթ Գերիի դերը, ինչպէս կ'երեւայ:

—Այո, պատասխանեց Կոտֆրէյ և երկու անգամ կեանքս ազատեց, մէկ մը վագրի մը, մէկ մը արջի մը ձեռքէն:

—Կեղծ էին երկուքն ալ, գոչեց Ուիլիըմ Վ. Քօլտըրրբ աւելի խնդալով: Երկուքն ալ յարդով լեցուած և առանց քու տեսնելուդ Ճըբ Պրասին և իր ընկերներուն հետ այս կղզին բերուած:

—Բայց գլուխին ու թաթերնին կ'երերցնէին...

—Զսպանակի մը միջոցաւ զոր Ճըբ Պրաստ գիշերը կ'երթար լարել, քեզի համար պատրաստած հանդիպումներէն քանի մը ժամ առաջ:

—Ի՞նչ, այս ամէ՞նը... կը կրկնէր Կոտֆրէյ, քիչ մը ամչնալով այդ նենգութիւններէն խաբուելուն համար:

—Այո, կղզին մէջ ամեն բան շատ լաւ կը քալէր. պէտք էր քիչ մը յուզում տալ քեզի:

—Այն ատեն, պատասխանեց Կոտֆրէյ, որ սկսաւ ինք ալ խնդալ, եթէ զմեզ այդպէս փորձել կ'ուզէիք, ինչո՞ւ զրկեցիք սնտուկ մը որ կը պարունակէր այն ամեն առարկաներն որոնց պէտք ունէինք:

—Սնտո՞ւկ մը, պատասխանեց մօրեղբայրը: Ի՞նչ սնտուկ: Ես սնտուկ չը ղրկեցի: Արդեօ՞ք...

Եւ այս ըսելով Ֆինային նայեցաւ որ գլուխը անոնց կը դարձնէր աչքերը վար առնելով:

—Վա՜յ, սնտո՞ւկ մը գտաք: Այն ատեն Ֆինան անպատճառ իրեն մեղսակից ունեցած է:

Եւ Ուիլ մօրեղբայրը դարձաւ Թիւրքօթ նաւապետին որ սկսաւ քրքջալով ծիծաղիլ:

—Ի՞նչ ընէի, պարոն Քօլտըրրբ, պատասխանեց, կրնամ երբեմն ձեզի հակառակիլ, բայց Օր. Ֆինային... շատ դժուար է... և չորս ամիս առաջ երբ գիս ղրկեցիք կղզիին վրայ հսկելու համար, այդ սնտուկը հետս առած էի:

—Սիրելի Ֆինա, իմ սիրելի Ֆինաս, ըսաւ Կոտֆրէյ ձեռքը մանկամարդ աղջկան երկնցնելով:

—Թիւրքօթ, խոստացած էիք որ գաղտնի պիտի պահէիք ատիկա, ըսաւ Ֆինա կարմրելով:

Եւ Ուիլ մօրեղբայրը, իր խոշոր գլուխը երերցնելով, ի զուր ջանաց իր յուզումը ծածկել:

Բայց եթէ Կոտֆրէյ չէր կրցած զսպել զուարթութեան ժպիտ մը երբ լսած էր այն բացատրութիւնները զորս կուտար Թիւրքօթ նաւապետը, Թարթըլէթ դասատուն չէր խնդար: Շատ կը նեղանար այդ լսածներէն: Այսպիսի խաբէութեան մը զո՜հ ըլլալ, ի՜նք, պարի և շարժմանց դասատուն: Ուստի, ծանր գլուխ ու պատկառելի ձեւով մը յառաջանալով.

—Պարոն Ուիլիըմ Քօլտըրրբ, ըսաւ, պիտի չը հաստատէք կարծեմ թէ գիս կլլել ուզող կոկորդիլոսը հաստ թուղթէ էր և զսպանակաւոր:

—Կոկորդիլո՞ս, պատասխանեց Ուիլ մօրեղբայրը:

—Այո, պարոն Քօլտըրրբ, պատասխանեց այն ատեն Քառէֆինօթ'ու, որուն ճշմարիտ անունը՝ Ճըբ Պրաստ պէտք է տալ այսուհետեւ, այո, ճշմարիտ կոկորդիլոս մը, որ պարոն Թարթըլէթին վրայ նետուեցաւ և զոր իմ հաւաքածոյս հետ չէի բերած:

Կոտֆրէյ պատմեց այն ատեն ինչ որ անցած էր ատենէ մը ի վեր, բազմաթիւ գազաններու յանկարծական երեւումը, ճշմարիտ առիւծներու, ճշմարիտ վագրերու, ճշմարիտ յովազներու, յետոյ ճշմարիտ օձերու մէջտեղ ելլելը, բոլոր այդ անասուններուն որոնց միակ նմոյշն իսկ չէին տեսած ամբողջ չորս ամիս:

Ուիլիըմ Վ. Քօլտըրրբ, հիմակ ինք շուարած, բան մը չ'հասկցաւ այս եղածներէն: Սբէնսէր կղզին,—ասիկա շատոնց գիտցուած բան էր,—ոչ մէկ գազան կը պարունակէ և վնասակար կենդանի մը չունի բնաւ, ինչպէս որ աճուրդի ատեն ալ ըսուած էր:

Չը հասկցաւ նոյնպէս թէ ինչպէս կրնար մուխ մը ելլել կղզւոյն մէկ քանի կէտերուն վրայ, մուխ մը որուն արտադրիչը չէր գտած Կոտֆրէյ: Ուստի շատ չփոթեցաւ այդ յայտնութեանց առջեւ որ իրեն խորհիլ կուտային թէ ամեն բան իր հրահանգներուն համեմատ չէր անցած, իր գծած ծրագրին չէր հետեւած:

(Շարունակելի)

Ո՛չ չահեկան այս փոփոխմամբ։— Հողեր գրաւ առնելով դրամ փոխ տուող վաշխառուն, մանրավաճառ առեւտրական մարդը գաւառային քաղաքաց մէջ, եւ մեծ վաճառականն և գործարանատէրը Տէրութեան գլխաւոր կեդրոններուն մէջ։ Տարւէ տարի ռուս ժողովրդեան այս մասը շարժուն և անշարժ մեծ հարստութիւն կը դիզէ։ Անգամ մը հարստանալէն ետեւ, կրթութեան ետեւէ կ'իյնան։ Ծնողք որչափ աղքատ են, այնքան աւելի դրամ կը ծախսեն իրենց զաւակաց կրթութեան համար։ Ցամենայնի ազնուականութեան նմանիլ կ'ուզեն, և երբեմն խնամութիւն ալ կը հաստատեն ազնուականութեան հետ, թէեւ ռուս ազնուականութիւնն, որչափ եւս իր առջի փայլը չունի, նախանձախնդիր է «ռոտին» կարգերու հետ խնամութիւն չհաստատելու։ Ակներեւ է թէ վաճառական դասն, որ ռուսական «բուրժուազին», քաղքենի միջնակարգ դասը լինելու սահմանուած է, Ռուսիոյ զարգացման մէջ կարեւոր դեր ունի կատարելու։ 1861ի բարեկարգութեան կուսակիցք վստահութեամբ կը դիտեն ապագայն։ Կ'ըսեն թէ ընկերային բարեշրջումն ընդ որ անցնելու վրայ է Ռուսիա՝ պիտի յանգի հզօր միջնակարգ դասու մը կազմութեան, իր հարստութեամբ եւ կրթութեամբ հզօր։ Կը կարծեն թէ այս դասակարգ նեցուկ պիտի լինի Տէրութեան, և ազնուականութեան տակաւ ջնջման պիտի փոխարինէ։ Արդի կայսրն և իր խորհրդականներէ շատեր այնպէս չեն խորհիր։ Հանգուցեալ կոմս Թոլսթոյի քաղաքականութիւնն, որ դեռ ի կիրառութեան է, այն գաղափարին վրայ հիմնեալ է թէ կառավարութիւնը պէտք է ջանայ ազնուականութեան նախկին զօրութիւնը վերահաստատել ամեն միջոցներով։ Ուստի, Պանքաներուն հրաման կը տրուի փոխատուութեանց մասին դիւրութիւններ շնորհել ազնուականաց, նոր պայմանաժամեր տալ պարտական ազնուականներուն, չվաճառել անոնց հողերն, և կառավարութեան մէջ պաշտօններով անոնց ազդեցութիւնը կը պահպանուի, վերջերս ալ նոր կարգի գաւառապետներ կ'ընտրուին միայն ազնուականաց մէջէն, եւն. եւն.։ Բայց ի Ռուսիա խորհող դասակարգին մեծամասնութիւնը չի յուսար որ ազնուականութիւնը վերստանայ նախկին ոյժն և կենսականութիւնը։ Կառավարութիւնն ալ կը խորհի թէ աւելի դիւրին է ազնուականաց միջոցաւ կառավարել երկիրը քան նոր դասակարգի մը միջոցաւ որ իմացական, բարոյական և տնտեսական նոր ոյժեր ստանալու վրայ է, որոց բերմամբ իր պէտքերն ալ կրնան աւելնալ յառաջիկային։

ԵՐԿՈՒ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Ֆրանսերէն, այսինքն ռուսամէտ, թերթ մը կը ծանուցանէ հետեւեալը․

Ցայտնի է թէ ի Փեթերսպուրկ երկու որոշ կուսակցութիւնք կան, որք իրարու սաստիկ հակառակ են․ Սինոդի աւագ Պրոկուրոր Պ․ Փոպիետոնոսցեւի կուսակցութիւն և ներհակ կուսակցութիւն։ Վերջերս, զանազան պարագայից և մանաւանդ սովու բերմամբ, կայսրն այս վերջին կուսակցութեան նպաստաւոր յայտարարութիւններ ըրեր է, ծանուցանելով թէ կը փափաքի Ռուսիոյ վարչական արդի դրութեան բարեփոխման, այնպիսի վիճակի մը մէջ դնելով գաւառներն որ իրենք իրենց օգնելու և իրենց պիտոյքը գոհացնելու աւելի կարող լինին, ընդարձակելով այն ինքնուրոյն վարչութեան հիմունքը զոր մասամբ կը վայելեն։ Կայսեր այս յայտարարութիւններէ կը մակաբերուի թէ անձերու կարեւոր փոփոխմունք եւս տեղի պիտի ունենան ի մօտոյ։

ԿՈՄՍ ԹՈԼՍԹՈՅ

Փեթերսպուրկէ կը հերքուի այն լուր թէ Զարը, նեղանալով վիպասան Թոլսթոյ կոմսի անուամբ անգլ․ լրագրոյ մը մէջ հրատարակեալ նամակէ մը, իւր ագարակին մէջ արգիլուելու դատապարտեր է զնա։ Ընդհակառակն, երեկոյթի մը մէջ, ազնուականներու խօսելով, Զարն աքանչացեալ յայտնած է կոմսին յօդուած սովելոց ստանձնած անձնուէր աշխատութեանց համար, և «երանի՜ թէ սանկ մարդիկ հազար հատ մը ունենար Ռուսիա» ըսած է։

ՉԻՔԱԿՈՅԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ

Իտալիոյ Մարկարիտա Թագուհին, այն շնորհալի և գեղանի վեհապետուհին որ Եւրոպիոյ ամենէն վայելուչ հագուող տիկինը կը համարուի, խոստացեր իւր ժանեակներու և ժապաւէններու հռչակաւոր հաւաքածոյն յանձնել Չիքակոյի Արուեստահանդէսին մէջ ի ցոյց դրուելու համար, առ պա իրեն վերադարձուելու պայմանաւ։

—«Գործի Կրթարան» մը (Business College), այսինքն՝ առեւտրական, սեղանաւորական, տնտեսական գործնական ծանօթութեանց և վարժութեանց դպրոց մը որ տեսակին մէջ անձնական՝ սակ ամերիկեան հաստատութիւն մ'է, Չիքակոյի Արուեստահանդէսին նորութիւններէն մին պիտի լինի։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Երեք լրագիրներու դէմ ընդհանուր դատախազը դատ բացաւ՝ Պրանտէպուրկցոց հայկերոյթին մէջ կայսեր արտասանած ճառին նկատմամբ իրենց գրութեանց պատճառաւ։ Զարմանալի չէ որ «Ֆրայզինիկէ Ցայթունկ»ի դէմ դատ բացուած լինի․ բայց, ինչպէս ծանուցինք, «Քրէյց Ցայթունկ» նման կիսովին կառավարական նկատուած թերթի մը դէմ դատ բացուիլն ուշադրութեան առարկայ եղած է։ Ցայտնի չէ թէ կայսրն ինք համամի՞տ է այսպէս դատ բացուելուն․ զի այնպիսի գրուած մը տեսնելուն պէս զոր անվայել նկատէ, ընդհանուր դատախազը պարտի միջամտել և դատաւորը պարտի դատապարտել, որպէս զի իրենց պարտականութեան թերացած չլինին։ Ուստի, Ազատականք կը մտածեն առաջարկել Խորհրդարանին որ այսպիսի դատեր կայսեր յատուկ հրամանաւ բացուին այսուհետեւ։ Ուրիշ լրագիրք, դատի ենթարկուած լրագրաց ընթացքը քննադատելով, կը պահանջեն որ Վիլհէլմ Բ․ի ընթացքն ամենեւին խնդրոյ չենթարկուի լրագրաց մէջ, ինչպէս է բուն սահմանադրական սովորութիւնը։

ՃԱՊՈՆ

Ցոնուարի վերջն Եոքոհամայէ ստրուած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Ճապոնի լուծեալ Խորհրդարանին տեղ նոր Խորհրդարանի ընտրութեան գործը դեռ կը շարունակէ, և Ճաբոնցիք ամենայն եռանդեամբ կը մղեն ընտրական պայքարն, որ ուրեք ուրեք բնաւ տարբերութիւն չի ներկայացներ նոյնալ Խորհրդարանական պայքարներէ։ Կը պատահի եւս որ փոխանակ հանրային կարծեաց, ուրիշ աւելի դրական ոյժեր միջամտեն՝ պայքարին վերջ տալու համար։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴԱՀԻՃՆԵՐԸ

Անգլիոյ և Ֆրանսայի մէջ մէկ մէկ դահիճ կայ, ի մահ դատապարտեալներուն վերջին հաշիւը կարգադրելու, մին կախաղանի, միւսը կիյոթինի միջոցաւ։ Արդ, երկուքն ալ այս օրերս հրաժարական տուին, թէեւ տարբեր պատճառներով, բայց երկուքն ալ սա պատճառաւ զի հանրային կարծիքն այժմ առաջուընէ աւելի խստապահանջ է դահճական պաշտօնին ճշդիւ և անթերի կատարման համար։ Մահապարտք երկվայրկենի մէջ պէտք է չունեն այս աշխարհէն միւսը, մահացնելու գործիքը զանոնք աւելի տանջելու չէ նոյն իսկ երկվայրկեան մը։ Ի Ֆրանսա, գլխատումն հրապարակաւ է, և լրաբերք ուշի ուշով կը դիտեն։ Անգլիոյ մէջ, դահիճը կը գանգատի բժշկաց ներկայութենէն և խիստ ուշադրութենէն։

ԲԱՄԲԱԿԵՂԵՆԻ ԵՒ ՄԱՆԱԾԻ ԳՈՐԾԸ

Տեղական յոյն թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Մանչէսթըրէ շատ մանած խնդրուած լինելով օտար երկրաց համար, մանածի գնոյն բարձրացում կը գուշակուի։ Ցայտնի է թէ վերջերս բամբակի գինը շատ կոտրելով, բամբակեղենաց վրայ ընդհանրապէս և մանածի վրայ մասնաւորապէս գիներն ինկան։ Այս վիճակ չէր յարմարեր այն վաճառականաց հաշւոյն որք բարձր գներով մանած մթերած են։ Ուստի, գնոց կարծեցեալ բարձրացմունք կրնան երբեմն ծանուցուիլ, այլ և այլ հրապարակներու վրայ գիները բռնելու համար։ Բայց գնորդք պէտք է զգուշանան դիտմամբ հանուած լուրերէ չխաբուելու։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Թէհրանէ կը հեռագրուի ռուս լրագրոյ թէ վերջին դէպքերու առթիւ պարսիկ տարրն աւելի ռուսամէտ զգացում ցուցած լինելով, ռուս դիւանագիտութեան միջնորդութիւնը նպաստեր է հանդարտութեան վերահաստատման և պահպանման, որով կը կարծուի թէ Անգլիացւոց տուեալ առանձնաշնորհք ետ առնուելով՝ Ռուսք աւելի պիտի նպաստաւորուին այս մասին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կը լսենք թէ, ամենայն հայոց ընդհանրական Հայրապետի ընտրութեան մասնակցելու համար հաւանաբար Կ․ Պոլսոյ եկեղեցական պատգամաւոր պիտի ընտրուի Ամեն․ Ս․ Պատրիարք Հօր կողմէ՝ Գեր․ Մաղաքիա Եպիսկոպոս Օրմանեան։

Պատրիարքական Գեր․ Փոխանորդ Հայրը նախընթաց օր ի Գատըգիւղ Մոմճեան Աղ․ Միքայէլ էֆէնտիի բնակարանը գնաց և նորա որդւոյն մահուան առթիւ ցաւակցական այցելութիւն տուաւ յանուն Ամեն․ Ս․ Պատրիարք Հօր։

Ըստ յանձնարարութեան Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, Ղալաթիոյ քարոզիչ Արժ․ Վահան Ծ․ վարդապետ Ցակոբեան յառաջիկայ կիրակի առաւօտ, Մեծ-Պահոց առթիւ, քարոզ պիտի խօսի Պէշիկթաշի Ս․ Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ։

Շուշիէն կը գրեն մեզ․

Անցեալ դեկտեմբեր ամսի 17ին, երեկոյեան ժամը 6ին, Ղազանչեցւոց Ամենափրկիչ եկեղեցւոյ նորընծայ Մեսրոպ քահանայ Ալբեռեանցը գնում է իւր Ցարութիւն Վարժապետ Կ․ Ցովհաննիսեանցին սրբութիւն է տալիս, որը գիշերը մեռնում է։ Հանգուցեալը 60 տարեկանից մօտ էր։ 1850 թուին եկել է Շուշի հայկարանութիւն սովորել․ մնել է մի մուծ, խոնաւ սենեակ, խոտակոյտի վրայ չոքած աղօթել և գրել։ Հանգուցեալը ուղիղ 26 տարի ճգնել է այդ մուծ, խոնաւ սենեակում։ Թեմիս Գեր․ Առաջնորդ կաթողիկոս եպիսկոպոս Ալվազեանցը դեկտ. 18ին եկեղեցումը հոգեհանգստին ներկայ գտնուեց և ազդու քարոզով նկարագրեց հանգուցեալի քաշած կեանքը և ճգնութիւնը։ Հանգիստ ոսկերաց մաղթում ենք։

Սեբաստիոյ Պինկեօզ գիւղի Ս․ Ցակոբ եկեղեցւոյն վրայ ձեռնադրեալ նորընծայ քահանայ Տ․ Սահակ Տէր Մարկոսեան յառաջիկայ շաբթու կը մեկնի իւր գիւղն, հետը տանելով Ս․ Պատարագի յատուկ ձեռք մը զգեստ հանդերձ սաղաւարտով, զորս նուիրած են ի Պոլիս գտնուող Պինկեօզցի պանդուխտ ազգայինք։

Կ․․․ի մէջ կը կարդանք․

«Կիրակի, փետրուար 16ին, Վանքի Մայր Եկեղեցւոյն մէջ՝ յունուար 6ի քառասնօրեակի առթիւ Պատարագէն յետոյ մեծահանդէս կերպիւ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ աղէտի զոհերուն համար։ Հոգեհանգիստին ներկայ էր յոգնախուռն բազմութիւն։

—Փետրուար 15ին պարահանդէս տեղի ունեցաւ Թիֆլիսի ժողովարանի դահլիճին մէջ, ի նպաստ Թիֆլիսի Հայոց Թատրոնի դրամագլուխին։ Զուտ հասոյթը 1,300 ռուբլիէն աւելի է։

Երէկ Գատը-գիւղի մէջ կատարուեցաւ Զպուքճեան Թոմաս էֆէնտիի որդւոյն՝ Թումիկ էֆէնտիի թաղման արարողութիւն ի ներկայութեան ազգականաց և մտերիմ բարեկամաց․ Թաղումին կը նախագահէր Գեր. Մելքիսեդեկ Սրբազան, որ խօսեցաւ դամբանականը գովաբանելով երիտասարդ հանգուցելոյն բարեմասնութիւնները։

Թումիկ Զպուքճեան 27 տարեկան՝ աշխոյժ, համակրելի և վայելուչ երիտասարդ մըն էր որ տարիներէ հետէ հիւանդագին կեանք մը կը վարէր․ մտերիմ բարեկամ վաղամեռիկ Լեւոն Մոմճեանի, դառն զուգադիպութեամբ մը՝ իր մտերմին մահուանէ երկու օր յետոյ կ'երթար անոր միանալ։

Գատըգիւղի երիտասարդութիւնը համակրանաց նոյն ցոյցն ըրաւ իւր ամենէն ազնիւ անդամներէն միոյն, անոր դագաղն ինք կրելով մինչեւ ի գերեզման։

Բազմաթիւ փունջեր բարեկամաց կողմէ։

ՇԱԲԱԹՕՐԵԱՅ ԱՐԵՒԵԼՔ

Այս-Էջի վաղուան համարը, բաց ի իւր սովորական նիւթերէն, կը պարունակէ նաեւ հետեւեալ յօդուածներ.

ՄՈՆԱԶՆ — Ե․ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ՎՈՍՓՈՐԷՆ Ի ՆԵՎԱ (Ճանապարհորդական տպաւորութիւնք։ Օ․․․) — Պ․ ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆ

ՌՈՍԻՆԻ — Յ․ Վ․ ԱՃԷՄԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ․ Մառախուղ — Ծաղիկներ — Վ․ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Պանդուխտ Թարբերդցին Անառակ Որդին․ — ԵՄ․ ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ազգ․ Պատրիարքարանի

Որոշմամբ Ազգ․ Կեդր․ Վարչութեան՝ Տիգրան էֆ. Անուխեան ազգային ընդհանուր տրոց հաւաքիչ կարգուած լինելով կը խնդրուի պատուարժան ազգայիններէն որ ի ներկայանալը յիշեալ հաւաքչին բարեհաճին յօժարակամ վճարել իրենց տուրքն և ստանալ ի նմանէ կեդրոնական Սնտուկի օրինական ընկալագիրն։

Կը խնդրուի նաեւ մայրաքաղաքիս պատուարժան Թաղական Խորհուրդներէն, որ երբ դիմէ իրենց յիշեալ հաւաքիչն, բարեհաճին ընծայել նմա ամեն դիւրութիւն հեշտիւ կատարելու համար իւր պաշտօնն։

ԵԼԵՒՄՏԻՑ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ
Ազգ․ Պատրիարքարանի

27 փետրուար 1892 (Կնիք)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Սալմա-Թօմրուքի Աղքատախնամ ընկերութիւնն հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնէ իւր անդամակիցներէն Պ․ Լեւոն Ռ․ Շէրիտճեանի որ իւր հեղինակած «Պարտէզ Հայ Մանկան» դասագրքին հասոյթէն 10 առ 100 ընկերութեան յատկացուցած է։

Զպուքճեան ընտանիքն իւր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ այն բարեկամաց որք ներկայ գտնուեցան իրենց որդւոյն՝ վաղամեռիկ Թումիկի թաղման հանդիսին, և մանաւանդ Գատը-գիւղի երիտասարդութեան՝ իր համակրանաց ազնիւ ցոյցին համար։

Ներքին լուրեր

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԾՆՆԴԵԱՆ ՎՀՀ․ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

Ինչպէս յայտնի է, Դատական Նախարարութիւնը երկու սումարներ մատուցած էր ի կայս. պալատ, որոց միոյն մէջ նշանակուած էին փոքր պարտուց համար բանտարկեալ անձանց և միւսին մէջ՝ իրենց պատժոյն երկու երրորդ մասն աւարտող անձանց անուններն, որք Վեհ․ Սուլթանի ծննդեան տարեդարձին առթիւ ազատ պիտի արձակուին։ Այդ սումարներ Վեհ․ Սուլթանին մատուցուած ըլլալով, Ն․ Վեհափառութիւն հրամայած է ազատ արձակել այդ բանտարկեալները։ Կայս․ սոյն իրատէն կայս. պալատան առաջին քարտուղարութեան կողմէ հաղորդուած է Դատական Նախարարութեան, որ հարկ եղածն յանձնարարած է Ոստիկանութեան Նախարարութեան ինչպէս նաեւ գաւառաց վերաքննիչ ատեաններու ընդհանուր դատախազաց։

* *

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է կայս. անձնական Գանձէն վճարել այն հինգ հարիւր ոսկին, զոր Ն. Վեհափառութիւն շնորհած է թեթեւ պարտուց համար բանտարկեալ անձանց։ Այս դրամ վաղը նոյն Նախարարութեան կողմէ պիտի յանձնուի Դատական Նախարարութեան։

Ի ԿԱՅՍ․ ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարն երէկ կայս․ պալատ երթալով ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ․ ԴՈՒՌՆ

Ոստիկանութեան Նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյ երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

— Ռումանական դեսպան Պ. Միլթիյատէս երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. Խորհրդականին հետ։

ՀԱՆՐԱՑԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հանրային Պարտուց Վարչութիւնն որոշած է յառաջիկայ մարտէն սկսեալ աւելցնել ամսաթոշակներն կեդրոնական ու գաւառական այն ամեն կարգի պաշտօնէից, որք գործունէութիւն ցոյց տուած են, ինչպէս նաեւ դրամական վարձատրութիւններ ընել արժանաւորագոյններուն։

— Պաշտօնապէս ծանուցուած է յիշեալ վարչութեան՝ Պ․ Ռիւտոլֆ Լինտոյի գերմանացի արժէտարոց պատուիրակ անուանուիլը։

— Գերմանացի արժէտարք եւս հաւանած են՝ Ռումելիի երկաթուղւոյ պարտատոմսից նկատմամբ եղած կարգադրութեան․ կը մնան միայն իտալացի արժէտարք որք պատասխանած չեն տակաւին։

— Ցառաջիկայ մարտէն սկսեալ, Հանրային պարտուց վարչական խորհրդոյ նախագահութիւնը պիտի վարէ անգլ․ պատուիրակ Պ․ Բայլարտ։

— Այս աւուր Գ․ երեսի մէջ վերստին կը հրատարակենք Հանրային Պարտուց վարչութեան Ցայտարարութիւնն՝ ի մասին ծխախոտական մրցման, ինչ ինչ փոփոխումներով։

ՍՈՒՐԲԷԻ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Սուրբէի Հիւմայունի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի օր, 15 Շապան։

Երէկ, Եվգաֆի պաշտօնատան մէջ Սուրբէի Հիւմայունի պատրաստութիւնք կատարուեցան ի ներկայութեան Եվգաֆի Նախարար Վսեմ․ Ղալիպ փաշայի և այլ պաշտօնէից։ Սուրբէի Հիւմայունը, հանդէսէն մէկ օր առաջ կայս․ պալատ պիտի ղրկուի, ուրկից պիտի հանուի մեծ հանդիսիւ։

ՀԻՆ ՉԱՓԵՐ

Քաղաքապետ Վսեմ․ Րըզվան փաշա տեղեկանալով որ խանութպանք ոմանք «էնտազէ» կոչուած հին չափը կը գործածեն և կան ալ որք իրենց գործածեղանին վրայ նշաններ դրած են զորս իբրեւ չափ կը գործածեն, հրամայած է որոց որ անկ է՝ արգելուլ զայդ և եթէ այդ ընթացքին մէջ շարունակողներ գտնուին, այդ չափերը գրաւել և զայնս գործածողաց նկատմամբ օրինաց տրամադրութիւններն ի գործ դնել։

ՀՆՏԱԽՏ

Թէհրանէն կը ծանուցանեն առողջապահական վարչութեան՝ թէ հընտախտ երեւան ելած է Քուչանի մէջ, մերձ ի Հերաթ (Աֆղանիստան)։

ՏՈՒՔԹ․ ՎՈՒԼՔՈՎԻՉԻ ՍՊԱՆԻՉԸ

Ըստ տեղեկութեանց Լ․ Հէրալտի, մինչեւ ցարդ ոստիկանութիւնը ձերբակալած է եօթն անձինք իբր մեղսակից Տոքթ․ Վուլքովիչի սպանութեան գործին։ Ասոնցմէ վեցը բանտարկուած են, որոց մին՝ Գասըմ-փաշայէն Խրիստօ անուն սրճարանապետ մը՝ կը խոստովանի թէ կը ճանչնայ այն «երկու մարդերն» որք ոճիրն ի գործ դրին, բայց չուզեր անոնց անունը տալ։

ԹԷՆՊԷՔԻԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Թուն․ անցեալ կիրակի հետեւեալը հրատարակած էր․

«Կ․ Պոլսէն կը հեռագրեն թէ զրոյց կը շրջի որ, Պարսկաստանի թախանձանաց վրայ, օսմ․ կառավարութիւնը ֆրանսական ընկերութեան մը տրուած թէնպէքիի մենաշնորհը ետ առնելու վրայ է։»

Բայց Թուն․ կը կասկածի այսպիսի զրոյցի մը հաւանականութեան վրայ։

Թէնպէքիի ընկերութիւնն արդէն այնքան հեռի է իր մենաշնորհը ձեռքէ հանելէ, որ մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտայ իր գործառնութիւնները կազմակերպելու համար։ Այսպէս, Պ. Պարքէր երէկ Պէրութ ուղեւորեցաւ, որպէս զի ծխախոտի Բէժիի գործակալներու մասնակցութեամբ թէնպէքիի ընկերութեան գործակալութիւններ հաստատէ ի Սուրիա։

Արդէն, կայս. կառավարութիւնն իմանալով ի Փարիզ շրջած սոյն անհեթեթ զրոյցն, հրամայած է Փարիզի օսմ. դեսպան Էսատ փաշային՝ պաշտօնապէս հերքել զայն։

ԱՆԳԼ․ ԴԵՍՊԱՆԸ

Անգլիական դեսպան Սըր Քլէր Ֆօրտ յառաջիկայ հինգշաբթի օր պիտի ընդունի Նախարարաց և բարձրաստիճան պաշտօնատարաց պաշտօնական այցելութիւնները։

Պ․ ՆԱԿԷԼՄԱՔԸՐՍ

Մուտանիայէն ի Պրուսա շինուելու վրայ եղող և Պանտըրմայէն ի Գոնիա շինուելիք երկաթուղւոյն արտօնատէր Պ․ Նակէլմաքէր, երէկ կիրկուն Փարիզ ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպնթաց կառախմբով։ Պ. Նակէլմաքէրս ապրիլի սկիզբները (Ն. Տ.) մայրաքաղաքս պիտի դառնայ ներկայ գտնուելու համար Մուտանիա-Պրուսայի գծին բացման։

Գասապայի երկաթուղւոյ գնման գործին համար Պ․ Նակէլմաքէրս, իրեն բացակայութեան միջոցին փոխանորդ կարգած է զՊ. Թուքաս։

Նախարարաց Խորհուրդն իւր չորեքշաբթի օրուան նստին մէջ նկատողութեան առաւ Պ. Նակէլմաքէրսի մատուցած գրութիւններն ի մասին գնման Գասապայի երկաթուղւոյ գծին։ Այդ գրութիւններ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան ղրկուեցան հարկ եղած պայմանագիրն ու յանձնառագիրը պատրաստելու և յետոյ ի կայս․ պալատ մատուցելու համար։

ԼԷՏԻ ՀՈՒԱՅԴ

Ալլի Տէկլն Հուայդ որ պատրաստուած էր երէկ կիրկուն Պերլին ուղեւորելու, յառաջիկայ երկուշաբթի յետաձգած է իր մեկնումն։ Անցեալ ուրբաթ, հրաժեշտի այցելութիւն մը տըւաւ Վեհ․ Սուլթանին դստեր, որ կինն է Ղազի Օսման փաշայի որդւոյն։ Կայսերազուն իշխանուհին դեսպանուհւոյն նուիրեց գեղարուեստական շատ սիրուն առարկայ մը, որ կը ներկայացնէր Ղալաթիոյ աշտարակին արծաթեայ մէկ նըրբակերտ օրինակն, որ ադամանդազարդ շրջանակով ժամացոյցի մըքենայ մը կը պարունակէր իր մէջ։ Լէտի Հուայդ եւս իր կենդանագիրը ղրկեց իշխանուհւոյն, որ շնորհակալութեամբ հանդերձ, թէֆարիկէ երկու կապերտներ նուիրած է առ Լէտի Հուայդ։ (Լ․ Հէրալտ)

ՊՐՈՒՍԱ-ՄՈՒՏԱՆԻԱ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Մախսուսէի վարչութեան և Պրուսա-Մուտանիայի երկաթուղւոյ ընկերութեան միջեւ եղած կարգադրութեան մը համաձայն՝ Կ․ Պոլսէն ի Պրուսա և փոխադարձաբար ուղեւորաց ու ապրանաց համար ուղղակի տոմսակներ պիտի տրուին թէ Մախսուսէի վարչութեան և թէ ընկերութեան կողմէ, ի Բերա և ի Ղալաթիա հաստատելի գրասենեակներէն։ Երթուդարձի համար եւս տոմսակներ պիտի տրուին։ Երկաթուղւոյ ընկերութիւնն առաջընթաց երկու շոգենաւեր պիտի գնէ․ Մախսուսէի վարչութիւնն այդ շոգենաւերու գինը մաս առ մաս ամեն շաբթու վճարելով տէր պիտի ըլլայ այդ շոգենաւերուն։

ՁԻԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

Պետական Խորհուրդն, որուն կարծիքն հարցուած էր թէ ինչ հասոյթներէ պէտք է ձեռք բերել հարկ եղած գումարը՝ ձիերու սերունդը բարւոքելու նպատակաւ յավաւակներ գնելու և ուրիշ միջոցներ գործադրելու համար, կարծիք յայտնած է թէ պէտք է անանոց մասնաւոր տուրք մը հաստատել, սակայն այս մասին տակաւին վերջնական որոշում մը տրուած չէ։

ՀԱՆՔԵՐ

Պետական Խորհուրդն հաւաներ է որ Զմիւռնիոյ, Գոնիայի և այլ նահանգաց մէջ գտնուող կարգ մը հանքերու շահագործումն աճուրդի դրուի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ

Զմիւռնիայէն կը գրեն թէ այս պահուս տեղւոյն նաւահանգիստը կը գտնուին անգլիական եօթը մարտանաւեր, և թէ ուրիշ հինգ մարտանաւեր եւս նաւահանգստէն դուրս կը շրջին։ Անգլ․ նաւատորմին սպայք անցեալ կիրակի օր երկաթուղւոյ կառախումբով մինչեւ Սոմա գնացեր և զբօսական պտոյտ մը կատարեր են։

ՓՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

Ինչպէս յայտնի է փորագրութեան արուեստին ուսուցման համար Փարիզէն մասնագէտ մը բերուած էր՝ Պ․ Նաւիլ, որ թէ՝ «Սէրվէթի Ֆիւնուն» պատկերազարդ թերթին համար պատկերներ պիտի փորագրէ և թէ փորագրութեան արուեստը պիտի ուսուցանէ փափագողաց։ Արդ, նոյն թերթի գրասենեակին մէջ գործատուն մը հաստատուած է, ուր Պ․ Նաւիլ փորագրութիւնը պիտի ուսուցանէ։ Փափագողք վաղուընէ սկսեալ մինչեւ շաբաթ մը կրնան նոյն գրասենեակը դիմել Պ․ Նաւիլի գործատան մէջ ընդունուելու համար։ Ընդունուելիք անձանց թիւն առ այժմ տասն և հինգի չափ պիտի ըլլայ։ Ընդունուողք մինչեւ մէկ ամիս պիտի աշխատին և յետոյ անոց մէջէն պիտի ընդունուին չորս հինգ անձ, որք այդ արուեստին ընդունակութիւն ցոյց տուած են և որք իբր միայուն աշակերտ պիտի աշխատին անդ։

Ընդունելութեան պայմաններն են, Ա․ ներկայացողը պէտք է որ քանի մը աւելի և տասներեքէն պակաս տարեկ չունենայ։ Բ․ Օսմանեան հպատակ ըլլայ և Թուրքերէն կարդալ գրել գիտնայ։ Գ․ Փորագրութիւնն իբրեւ ասպարէզ ընդունի։ Դ․ Ամեն օր ութ ժամ նոյն գործատան մէջ աշխատի։ Ե․ Իւր ընդունակութեան աստիճանին համաձայն՝ մինչեւ որ վեց ամիս կամ տարի մը աշխատելով փոքր ինչ գործ տեսնելու չսկսի, ոչ և է վարձք չը պահանջէ։

Անոնք որ ընդունակութիւն ունենալով ընդունուին այդ գործատան մէջ, եթէ փափաքին պիտի կրնան Գեղարուեստից վարժարանին մէջ՝ նոյն մասնագէտին ուսուցչութեամբ կոչմալ փորագրութեան դասարանն յաճախել, եթէ նոյն վարժարանի ընդունելութեան պայմաններուն համապատասխանեն։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Երէկ Ծովային Նախարար Վսեմ․ Հասան փաշայի ապարանքին մէջ տեղի ունեցաւ իր աղջկան ամուսնութիւնն՝ կայս․ Թիկնապահ դեր-հազարապետ Հիքմէթ պէյի հետ, որ օսմ․ նաւատորմին փայլուն սպայներէն մին է։ Հիքմէթ պէյ դաստիարակն է նաեւ կայսերազուն իշխան Բարձր․ Պիւրհանէտտին էֆէնտիի։

ՕԹԷԼ Ի ԹԱՐԱՊԻԱ

Այս պահուս կը քննուի Թարապիոյ մէջ կառուցանելիք մեծ օթէլի մը ծրագիրը, որուն խորհուրդը երկու տարի առաջ յղացած է Սըր Էտկար Վինսընդ և զոր կը ջանան այժմ իրագործել։ Կը յիշուի թէ Օսմ. կայս․ Պանքան գնած էր օթէլին համար պէտք եղած գետինը։ Պ․ Նակէլմաքէրս մին է այն ծրագիրին յղացողներէն, որ հաւանօրէն պիտի իրագործուի եթէ Պ․ Նակէլմաքէրս յաջողի ի գլուխ հանել ուրիշ ծրագիր մը, որուն հեղինակն է մահճաբարձ վակոններու ընկերութիւնն, այն է օթէլ մը շինել ի Բերա, Սէրքըլը Տ'Օռիանի ետեւի գետնին վրայ, որ կը պատկանի Վսեմ․ Աբրահամ փաշայի, որուն հետ բանակցութեան մտած է Պ․ Նակէլմաքէրս՝ այդ գետինը վարձելու համար։ Երկու օթէլներ ի միասին պիտի գործեն, բայց Օսմ. կայս. Պանքան և իրեն հետ Սօսիէթէ Ժէնէռալ ընկերութիւնը Թարապիայի Օթէլին ձեռնարկութեան մէջ միայն մասնակցութիւն ունին։

ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Փոքր-Ասիոյ երկաթուղեաց գործառնութիւնները շարունակ կ'աւելնան։ Այսպէս, Զմիւռնիա-Այտընի (207 քիլմ.) երկաթուղւոյն յունուար 1էն մինչեւ 30՝ խառն հասոյթն եղած է 27,772 ոսկի, մինչ անցեալ տարւոյ նոյն ամսուան հասոյթն է 20,432 ոսկի, այսինքն մէկ քիլոմեթրի վրայ օրական 10 ֆրանք յաւելում։ Զմիւռնիա-Գասապա (266 քիլմ.) երկաթուղին, յունվար 1էն մինչեւ 24, 9247 ոսկի հասոյթ ունեցած է, մինչ անցեալ տարի նոյն ամսուան հասոյթն եղած էր 5153 ոսկի, որ ըսել է մէկ քիլոմեթրի վրայ օրական 14 ֆր․ յաւելում։ 1891 սեպտեմբեր 30էն մինչեւ 1892 յունուար 1, Անատոլուի երկաթուղւոյն (232 քիլմ․) հասոյթը 61139 ոսկի է, մինչ անցեալ տարի 31,282 ոսկի եղած էր, որ ըսել է մէկ քիլոմեթրի վրայ օրական 3 ֆր․ յաւելում։ Մերսին-Ատանա-Թարսուս երկաթուղւոյն (70 քիլմ.) հասոյթը՝ 1891 տարւոյ միջոցին՝ եղած է 23,800 ոսկի, մինչ նախորդ տարին 12,644 ոսկի էր, որ ըսել է մէկ քիլոմեթրի վրայ օրական 11 ֆրանքի յաւելում մը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Հրապարակն անշարժ է մնտ եւ գիները թոյլ են։ Նախընթաց օր հասան 13 վակոն։

Արմտեաց գիներն՝ ոսկին 100 ղրուշէն.

Ռումելիի կարծր ցորեն	օխան	43	էն 44	փր․
Սամսոնի »	» քիլէն	21	» 23	ղրշ.
Սամսոնի կակուղ »	»	21½	» 23½	»
Ռումելիի »	»	24	» 24½	»
Ջաւարայի »	»	27	» 28	»
Վարսակ	»	7½	» 8	»
Գարի	»	11½	» 12½	»
Եգիպտացորեն	»	13	» 13½	»
Կորեկ	օխան	38	» 39	փրղ.
Լուբիա 100	»	100	» 130	ղրշ.

(Մ․․․․)

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՔՆՆԻՉՔ

Էնկիւրիի երկրագործական քննիչ անուանուած է Տիգրան էֆ․ Ասլանեան որ մօտերս իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՆՈՐ ՑՐԱԳԻՐ

Ըստ տեղեկութեանց «Սաատէթ»ի, Շէհըրլեան էֆէնտի անուն անձ մը կայս. կառավարութենէն 99 տարուան մենաշնորհ խնդրած է դրամատուն մը հաստատել ժողովրդեան կողմէ տրուած մեծ ու փոքր գումարները շահեցնելով ապագայ ապահովցընելու համար։

Արշիպեղագոսի Քէրբէ (Քարբամոս) կղզւոյն մէջ ինֆլուէնցա երեւան ելեր է, ուրկէց ժողովրդեան հարիւրին իննսունը վարակուեր են, սակայն բարեբաղդաբար մահ չը պատահիր եղեր։

—Ոստիկանութիւնն հեռաւոր վայրեր աքսորեց տասն և մէկ վաղեմի չարագործներ և դատարկապորտ անձեր։

—Պրուսայի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ տեղական կառավարութիւնը ձերբակալած է Հիւսէյին, Հասան և Հիւսէյին Բէհլիվան անուն երեք աւազակներ, որք Պրուսայէն Պիլէճիկ տանող ճամբուն վրայ կողոպտած էին Պիլէճիկի գործարանատէրերէն Անատոլեան Յակոբ ու Գրիգոր աղաները։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ ի Պէրէսթէճիլէր հրդեհի վայրը «Թարլա»ի դրութեամբ յարդարուի և շէնքերն ըստ այնմ կառուցուին։ Քաղաքապետութեան պաշտօնեայք ստացած են հարկ եղած հրահանգները։

—Պոլսոյ Հասան Փաշա պահականոցին շրջակայքը բնակող հայարապետ Թէվֆիգ պէյի երկու սպասուհիք՝ Էմինէ ու Ֆաթիմէ երէկ տանուիրոջ տասը ոսկիէ աւելի ստակը գողնալով Ղալաթիոյ մէջ Րիզա անուն մակուկավարի մը տունը ապաստանիլ կ'ուզեն, սակայն այս վերջինը չընդունելով, Վոյվոտայի պահականոցին իմաց կուտայ և երկու սպասուհիք կը ձերբակալուին։

—Ե. զօրաբանակի նորընտիր հրամանատար Մուսթաֆա Շէվքէթ փաշա երէկ Պէրութ ժամաներ և տեղւոյն կուսակալին և քաղաքային ու զինուորական պաշտօնէից կողմէ արժանավայել պատիւներով ընդունուեր է։ Մուսթաֆա Շէվքէթ փաշա Պէրութի մէջ հանգիստ առնելէ յետոյ Դամասկոս պիտի ուղեւորի։

—Առչի գիշերը Հիւսէյին անուն մարդ մը Պոլսոյ Բարմագ Գափու թաղի մզկիթը մտնելով գորգերը գողնալու պահուն, տեսնուելով ձերբակալուեր է։

—Երէկ Պալաթի նաւամատոյցին վրայ հայ կին մը շոգենաւ մտնելու պահուն քսակահատ մը անոր գրպանէն զոյգ մը ադամանդազարդ օղ և մաս մը դրամ յափշտակելով փախաւ։

—Եղեռնագործ ատեանն երէկ տասն և հինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Լիզոր անուն մարդ մը, որ ի Սարըեար, Էէնիմահալլէ Ալի Գուզը անուն մարդ մը սպաններ էր։

—Լուցկիներու օսմ. ընկերութեան ճարտարագէտ և տնօրէն Պ. Բուսէ մայրաքաղաքս ժամանած է։ Պ. Բուսէ լուցկիներու պատրաստութեան համար նոր դրութիւն մը հնարած է։

—Մայրաքաղաքիս մէջ հրատարակեալ արաբերէն «Էլ-Հաղաիգ» լրագիրը՝ վեհ. Սուլթանի ծննդեան տարեդարձի օրէն սկսեալ, կէսը թուրքերէն և կէսն արաբերէն պիտի հրատարակուի ութ երեսի վրայ եւ հատը երեսուն փարայի։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԷՐԱՅԻ

Պ. Տէրէմս երէկ իրիկուն սկսաւ իր ներկայացմանց շարքը Լը Ֆօլլը՜ով։ Թատրոնը մեծ մասամբ լեցուն էր, և ընտիր բազմութեամբ մը։ Բարիզցի Թէնոռը, կատարելապէս վայելուչ մարդ մը, այնքան բարեձեւ դերասան որչափ ճարտար երգիչ, ունկնդիրներէն մեծ ընդունելութիւն գտաւ. իր ձայնը չափազանց բարձր չէ, բայց մեծապէս համակրելի և յղկեալ։ Իր երգած գլխաւոր կտորներն ամենքն ալ ծափերու և պսակներու մէջ աւարտեցան։

Վաղը գիշեր, ի նպաստ Օր. Մէսի
Լը Ֆէյլ տը [illegible]
Կիրակի ցերեկ, ՄԻՍ ՀԷԼԻԷԹ
Կիրակի գիշեր, ՔԱՌՄԷՆ, մասնակցութեամբ Պ. Տէրէմսի

ԾԵՐԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵՑՈՅՑ ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

Անգլիոյ Պանքային երէկ հինգշաբթի (10 մարտ) հրատարակեալ շաբաթական հաշուեկշիռն հետեւեալ տարբերութիւնները կը ցուցնէ, բաղդատմամբ նախորդ շաբթուն.

Պատրաստ մետաղադրամին վրայ աւելցած է 313 հազար անգլ. ոսկի.

Պանքատոմսերու պահեստէն պակսած է 1,293 հազար ոսկի.

Պանձեկի փոխանակագրաց և այլ առեւտրական թղթոց մթերքին վրայ աւելցած է 313 հազար անգլ. ոսկի։

Հետեւապէս, Անգլիոյ Պանքային դիրքը վերջին եօթնեկին մէջ նպաստաւոր եղած է, քանի որ իւր պահեստք այժմ այնպէս կը համեմատին իւր յանձնառութեանց ինչպէս 44 1/2 կը համեմատի առ հարիւր։ Նախորդ շաբթուան համեմատութիւնն է 42 1/16 առ հարիւր։

Այս պայմանաց մէջ, Անգլիոյ Պանքային Տնօրէն Խորհուրդն իւր երէկ հինգշաբթի աւուր նիստին մէջ որոշեց զեղչի սակը 100ին երեք պահել։

ՓԱՐԻԶ, 10 մարտ, — Բառասունի չափ արմատական երեսփոխաններ որոշեցին խմբակ մը կազմել՝ արմատական-գործաւորական անուան տակ։

—«Թան» ստոյգ աղբիւրէ կը հերքէ այն լուր թէ ելմտական նախարար Պ. Ռուվիէ կը զբաղի չորսուկէս առ հարիւր տոկոսաբեր պարտաթղթոց փոխանակմամբ։

ՀՌՈՄ, 10.—«Թրիպունա» կը կարծէ թէ Թագաւորն այսօր պիտի ստորագրէ հրամանագրերն որով Պ. Րէսման դեսպան կ'անուանի ի Փարիզ և Թավէրնա կոմսն՝ ի Պերլին։

ՎԻԷՆՆԱ, 10.—Դրամական քննութեան յանձնաժողովն երէկ լսեց եօթը մասնագէտներ, որք նպաստաւոր կարծիք յայտնեցին ոսկեդրամի դրութեան մասին։ Արծաթի եւ գանձային պարտատոմսերու պահպանման մասին կարծիքները կը տարբերին։

ՓԵՇԹԱ, 10.—Դրամական քննութեան յանձնաժողովն այսօր լսեց վեց մասնագէտներ, որոց կարծիքը նման է երէկի մասնագիտաց կարծիքին։ Միայն դրամական միութեան խնդրոյն վրայ ոմանք փիորինի կուսակից են, այլք կէս-փիորինի կամ ֆրանքի։

ՊՈՒՔՐԷՇ, 10.—Երեսփ. Ժողովն այսօր ընտրեց իր դիւանն։ Նախագահ ընտրեցաւ զօրավար Մանօ 31ի դէմ 115 քուէով։

ՎԱԼՓԱՐԷԶՕ, 10.—Փաստաբան Պ. Մաթէի յանձնուեցաւ Քիլիի նոր նախարարութիւնը կազմել։

ՔԷՕԼՆ, 10.—«Ֆոլքսձայթունկ» կը հաստատէ թէ կարգադրութիւն մը կնքուած է Քրիմփըրլէնտի դէսին հետ, բայց միայն գոյից եւ ստացուածոց խնդիրը կը կարգադրուի ի բաց թողլով քաղաքական խնդիրն, օրինակի համար Պրունսվիքի յաջորդութեան խնդիրն ի նկատի չէ առնուած։

ՏՐԻԷՍԹԷ, 9.—Լոյտի «Փոխէ» շոգենաւը Վառնա ուղեւորեցաւ, ուր պուլկարական նաւահանգիստները պիտի բանի պուլկարական «Ֆէրտինանտ» շոգենաւին տեղ, որ խրած է ծովեզերաց վրայ։

ՖՈՒՌՆԻԷԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 10.—Վիլհէլմ կայսր ցուրտ առած ըլլալով անկողին մտաւ։

ՓԱՐԻԶ, 10.—Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, Պ. Ռէյնաք կ'առաջարկէ գաղթականութեանց նախարարութիւն մը հաստատել. այս առաջարկ քուէի դրուելով՝ կը մերժուի ժողովին կողմէ։

Վաճառական

ՂԱԼԱԹԻԱ, 28 փետրվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		109 15/16
3 » Բարիզի	»	22 92 1/2

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ էրկոյ գոյ. [Միացյ. Դ. Սէրի]		20 38
Բնոյլի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ		20 38
Կէս օրին		20 38
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		76 35
» » ժամ 5ին		77 35

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Սէրի Ա.	45 50
»	» Բ. »	26 75
»	» Գ. »	20 38

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Օսմանեան ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 8
Քրէտի ժէնէրալ	» »	7 10
Պանք տը Գոնս.	» »	4 10
Օսմ. Շմ. տը Ֆէյէր	» »	4 15
Պէժի	» »	15 29
Թրամուէյ	» »	610
Բուաթէլի Նէրկաթուղի	Ֆր.	72 50
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի Գ. Կ.		95

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 20
Անգլիական ոսկի	»	110 05
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	107
Իմբէրիալ	»	89 25
Քրիմէց	»	51 10
Բուլղի թղթադրամ	»	8 83
Ռէճ. արծաթ [տ. որր.]	»	108 10
Մանր արծաթ	»	— —
Մէճիտիէ	»	98 20
Թառիֆէյէ	»	21
Տօքոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	7

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 10 Մարտ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	96 80
» » 4 1/2 %	105 20
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	19 30
» երկաթուղի	73 50
» Պէժի բաժնեթուղթք	358 75
Պանք Օթոման	537 81
[illegible] ժէնէրալ	— —
Գրէտի Լիօնէ	780
Իտալական Ռանթ 5 %	88 27
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	421 87
Եգիպտական միացեալ	486 87
Օսմ. Պանք. արժեթուղթ	437 50
Օսմանիէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	355 62
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 20

ԼՈՆՏՐԱ, 10

Անգլ. քօնսօլիտէ	96
Օսմ. » Սէրի Դ.	19 42
» » » Ա.	45 50
» » » Բ.	26 75
» » » Գ.	19 42
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթոման	11 43
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	96 75
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	90 81
Դոմանիալ (փոխառ. Թուրքիա)	103 25
Իտալական 1890	93 75
Ջէմպէլի երկաթուղի	21 1/2
Անատոլուի երկաթուղի	14 1/2
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 380

ՎԻԷՆՆԱ, 10

Օսմանեան երկաթուղի	37 75
» Պէժի բաժնեթուղթք	164 50
Փոխանակութիւն Լոնտրայի վրայ	119 05
» Փարիզի »	47 10

ՊԵՐԼԻՆ 10

Փոխանակութիւն Լոնտրայի վրայ	20 235
» Փարիզի »	81 85
Բուլղի թղթադրամ	209 40
Օսմանեան երկաթուղի	77
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 90
Օսմ. Պէժի	181 20

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ԲԱՐԻԶ, 10

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	96 77
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	49 25
Օսմանեան երկաթուղի	72 75
Օսմ. Պէժի	— —
Բրիօրիթէ Թիւրք	422 50
Օսմ. Պանքա. արժեթուղթ	— —
Պանք Օթոման	537 87
Օ[illegible]	— —

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶՔ

Ամէն կողմէ ողջունուեցաւ Մանկապարտէզը, երբ Տիկին Մատաքեան կը հաստատէր զայն առաջին անգամ ի Գատը-գիւղ։ Համակրեցանք Մանկապարտէզի գաղափարին, գովեցինք Տ. կինոյ գեղեցիկ նպատակը և մեր սրտերու թարգման հանդիսացաւ մամուլը։

Այժմ ներուի՞ պիտի ինձ որ հարցնեմ թէ ի՞նչ եղաւ այս համակրական արտայայտութեանց հետեւանքը։ Զը տեսանք այն արդիւնքը որուն կը սպասէինք։ Տիկին Մատաքեա՞նն է յանցաւորը։ Ապերախտութիւն մը ըրած պիտի ըլլանք եթէ այսպէս ըսենք. ո՞վ է յանցաւորը ուրեմն։

Յանցաւորը մենք ենք. մենք, որ անկարեւոր և կամ նուազ կարեւոր նպատակներու դրամ առատապէս կուտանք, չ'կրցանք օգտուիլ Տիկին Մատաքեանցէ։ Զ'էր կարելի որ աղքատ աղջկանց նախնական մանկավարժութիւն ուսուցանէինք մեր դրամով. որով այժմ բաւական թուով վարժուհիներ կ'ունենայինք ձեռնհաս՝ մանկապարտէզ մը կառավարելու. այսպէսով կարգ մը աղքատ աղջկանց հաւեսա և պատուաւոր ապագայ մըն ալ պատրաստած կ'ըլլայինք։

Եթէ այսօր ունինք քանի մը վարժուհիներ, որ կարող են Մանկապարտէզ մը կառավարել, սուկ Տիկին Մատաքեանցի անհատական ուժովն էր որ ուսան։ Ասոնք բաւական գնահատելի արդիւնք յառաջ բերին։ Օրիորդ Սամիկեան շատ լաւ կառավարեց Իսկիւտարի մանկապարտէզը. Օրիորդ Պէրպէրեանի տեսչութեան ներքեւ է որ այժմ կը կառավարուի Գումգափուի մանկապարտէզը. նոյնպէս Իճատիյէի մանկապարտէզին տեսչուհին Տիկին Մատաքեանի սանուհիներէն է։

Ազգն ասկէց աւելի մեծ արդիւնք սպասելու իրաւունք ունէ՞ր Տիկին Մատաքեանէ՝ որ սուկ անհատական ուժով գործեց, նիւթական և բարոյական զոհողութիւններ ընելով։

Այժմ, որ Տիկին Մատաքեան մեկնած է Պոլսէն(*), քանի մը մանկապարտէզներ միայն պիտի պահեն իր յիշատակը մեր սրտերու մէջ, և եթէ երբեք հրաժարին յիշեալ մանկապարտէզներու դաստիարակուհիները այլ և այլ պատճառներով, հաւանական չէ՞ որ մանկապարտէզ անունն ալ Պոլսէն հրաժարի։

Ուսումնական Խորհուրդը որ, եռանդեամբ վարժարանաց բարեկարգման նոր ծրագրերու կ'աշխատի, կը յուսամ որ այս կէտը նկատողութեան կ'առնու։

Իմ առաջարկս է.

Որովհետեւ ամէն թաղ պէտք օգտուի մանկական պարտէզէն, Պոլսոյ թաղային մնասուկներու և կրթական ընկերութեանց աջակցութեամբ՝ ուսուցուի մանկապարտէզի համար պէտք եղած մանկավարժութիւնը աղքատ աղջկանց՝ որք շրջանաւարտ են թաղային կամ երկրորդական վարժարանէ մը։ Ուսուցի՞չ։ Տիկին Մատաքեանց այնչափ զոհողութիւն ըրաւ իր նպատակին գործադրութեան համար, անշուշտ այս անգամ ալ պիտի ընդունի մեր հրաւէրը։

Քիչ ժամանակի մէջ, ամէն թաղ մանկապարտէզ մը կառավարելու ձեռնհաս վարժուհի մը պիտի ունենայ, և ծաղկոցի համար եղած ծախքերու վրայ աւելցնելով փոքր ինչ զոհողութիւն, մանկապարտէզ մըն ալ պիտի ունենայ։

Այդ օրէն մանկապարտէզը ամսական մեճիտ մը վճարողներու առանձնաշնորհումը ըլլալէ պիտի դադրի։ Աղքատին, «էմսաֆ»ին տղաքն ալ պիտի վայելեն մանկապարտէզի առաւելութիւնքը։ Այդ օրէն մանկապարտէզը հաստատուած պէտք է նկատել Պոլսոյ մէջ, որովհետեւ «էմսաֆ» և աղքատ դասակարգն է որ մեծամասնութիւն կը կազմէ ի մեզ։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՊԷՅԱՋԵԱՆ
Գումգափու

(*) Ծ. Խ. — Տիկին Մատաքեան յառաջիկայ գարնան մայրաքաղաքս պիտի դառնայ։

ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԵՐԳԵՑԻԿ ՁՈՒԿԵՐ

Վառող ձուկէն յետոյ առիթը կը ներկայանայ երգող ձուկին վրայ խօսելու։ Մինչեւ հիմայ լռիկ, անխօսուկ մարդոց շատերը ձուկի նման համր կ'ըսէին, և ահա այդ ասացուած կ'ոչնչանայ ձայնաւոր ձուկի մ'երեւան գալովը։

Պ. Վիլիէմ Սորէնսըն՝ Պանիացի բընագէտ մը, Հարաւային Ամերիկայի Բարակուէյ գետին մէջ գտած է ձուկ մը որ յատուկ անդամներու միջոցաւ ձայներ կը հանէ, և զայս ծանուցած է Գիտութեանց Ակադեմիային։

Այդ զարմանալի կենդանիները Բըլբէթօմ և Բըլեօպէօ կը կոչուին և լողալու փազարուցներ ունին զորս կրնան ըստ կամս ճնշել իրենց դնդերաց զօրութեամբ։ Այս անդամներուն շնորհիւ ձուկը ուզածին պէս կ'իջնէ, կ'ելնէ ջուրց մէջ։ Երբ իր բնական տարրին մէջ խորասուզուիլ ուզէ, իր այդ գըրպանի նմանող անդամը ճնշելով կ'ընկղմի. երբ երեւան ելնել ուզէ, զայն կը բանայ։ Եւ այս ճնշումներն ու բացումները տեղի կ'ունենան առանց փազարուցներուն, մէջը գտնուած օդը չը կորսուի։

Բնագիտութեան մէջ օրէնք մը կայ որոյ համեմատ «Մարմին մը՝ եթէ իւր ծաւալէն աւելի ջուր տեղափոխէ, կըրնայ ծածանիլ,» մինչդեռ հակառակը տեղի ունենալով՝ մարմինը կ'ընկղմի. վերոյիշեալ լողալու գրպանն ալ մեծնալով, պզտիկնալով Բըլբէթօմներուն ու Բըլեօպէօներուն թոյլ կուտայ շուտ ընդ փոյթ վեր վար իջնել ելնելու։

Բայց աւելի հետաքրքրականը կայ. այդ փազարուցներն իրենց վրայ նեարդներ ունին որք թմբուկի մը զաւազանիկներու նման թրթռումներ կ'արտադրեն գրպանի մորթին վրայ։ Այդ թրթռումները բաւական զօրաւոր երաժշտական ձայն մը կը հանեն, որով այդ ձուկերը կ'երգեն, բայց միակ եղանակաւ մը, միօրինակ ձայնով մը կ'երգեն։

Թռչնոց գեղգեղանքին ու այդ ձուկերու միանուագ ձայնին միջեւ անհուն տարբերութիւն մը կայ, սկզբնապատճառներն իրարմէ բոլորովին կը տարբերին։ Օդ ծծող թռչնոց ձայնը խողովակի-նման բաւական կնճռոտ անդամէ մը կ'արտադրուի, որ հնչուն լարերով հովէ, շունչէ փչուող գործի մ'է, զանազան արուեստական գործեաց խառնուրդ մը, թրթռուն մարմնոց ամբողջութիւն մը, բաղադրութիւն որուն տարերք դեռ եւս լաւ մը հասկցուած չեն։ Իսկ Բարակուէյի ձկանց ձայնաւոր անդամը, հնչուն պարզ մնաւուկ մը, թմբուկ մ'է, մաշկով մը գոցուած։ Սըրինգի մը այնչափ պէսպիսաւոր ձայներուն ու թմբուկին միօրինակ թնդիւնին միջեւ եղող տարբերութեան նման ահագին է նաեւ փափկահնչիւն սոխակին, անտառաց չխկահաւուն և դաշտերու արտոյտին գեղգեղանաց ու Հարաւային Ամերիկայի այդ արտակարգ ձկանց տկար, անհաճոյ և զարմանահար ձայնին··· երգին միջեւ եղած տարբերութիւնը։

Վ. ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ԽՐԱՏՆԵՐ

Փարիզի Լրագրական Միութեան Թերթէն կ'արտատպենք հետեւեալ գործնական խորհուրդներն ուղղեալ այն այն անձանց որք յօդուած կը գրեն լրագիրներու.

Ինչ որ կ'ուզէք ուղղել լրագրի մը, շուտ գրեցէք և շուտ ղրկեցէք։ Միտքերնիդ եղած բան մը որ նոր է, պիտի հիննայ եթէ ժամ մը կորսնցունէք։

Կարճ գրեցէք, ընթերցողին և երբեմն ձեր ալ ժամանակը պիտի խնայէք։

Նշանաբան ունեցէք [illegible] աւելի իրողութիւններ քան խորհրդածութիւններ։

Յստակ և ընթեռնլի գրեցէք։ Խնամ տարէք մանաւանդ յատուկ անուանց և թուանշանաց։ Այսօր կամ վաղը մի՛ դնէք, այլ թուականը։

Նոր տողերը բազմապատկեցէք եւ կարճ նախադասութիւններ գրեցէք. ընթերցողը գոհ պիտի ըլլայ։

Ստորէ աւելի կէտ դրէք։ Բայց երկուքն ալ մի՛ մոռնաք։

Սրբագրութիւնները որոշ ըրէք, ընթերցումը կասկածելի եղող բառը ջնջելով, կա՛մ աւելի հեռու կամ վերօք գրեցէք։

Մի՛շտ, միշտ թուղթին մէկ կողմը միայն գրեցէք։

Թուղթին մէկ կողմը գրուած հարիւր տողեր, քանի մասի բաժնուելով և քանի գրաշարի յանձնուելով, եօթը վայրկեանէն կը շարուին։

Թուղթի երկու կողմը գրուած հարիւր տողեր, մէկ գրաշարի միայն կարելի կ'ըլլայ յանձնել և երկու ժամէ աւելի պէտք կ'ըլլայ զայն շարելու համար։

Շարուելու համար երկու ժամէ աւելի պահանջող գրուած մը՝ տպագրութեան ժամուն ուշ մնալու և յաջորդ օրուան թողուելու վտանգին կ'ենթարկի։

Ինչ որ վաղուան կը յետաձգուի, բնաւ չհրատարակուելու կը դատապարտուի։

Ինչ որ գրէք, ստորագրեցէք։ Հասցէնիդ գրէք։

Բնաւ մտահոգութիւն մի՛ ունենաք. լրագիր մը խոստովանահայր մըն է. իր արհեստին պարտականութենէն թերացած կ'ըլլայ, եթէ ձեր անունը վստահած ժամանակնիդ, առանց ձեր կամաց հրատարակէ զայն։ Մինչդեռ անստորագիր յօդուածէ մը խմբագրութիւնը բնաւ չպիտի կրնայ օգտուիլ։

Ամէն բանէ աւելի հոգ տարէք ճըշմարտութեան։

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄ

Մասնաւորապէս Օսմ. կայսրութեան շերամաբոյծները քաջալերելու և այսպէս խոզակներու արտադրութեան զարգացման նպաստելու նպատակաւ, կայս. Կառավարութիւնը, համաձայնութեամբ օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան, անցեալ տարուան պէս այս տարի եւս պիտի կազմակերպէ շերամաբուծական մրցում մը, որուն յայտագիրը, վաւերացեալ կայս. Իրատէիւ, ներկայ ազգով կը հաղորդուի։

Յօդ. 1.—Պրուսայի նահանգին մէջ վարձատրութիւններ պիտի շնորհուին այն անձանց որք 1892ին ներկայացունեն լաւ կազմակերպեալ շերամատուներ և հետեւած ըլլան շերամաբուծութեան և հնտաբուծութեան լաւագոյն եղանակներուն։

Յօդ. 2.—Վարձատրութիւնք հետեւեալ կերպիւ բաժնուած են.

Ա. կարգ. 5 մանրադէտք որոց մին 750 ղրշնոց, և միւսներն իւրաքանչիւրը 525 ղրշնոց, ինչպէս նաեւ 7,500 ղրշի գումար մը պիտի դրուի քննիչ յանձնաժողովին տրամադրութեան ներքեւ՝ վարձատրելու համար շերամատանց մրցողները, որք 75 կրամ կամ աւելի հունտ հասուցած են։

Բ. կարգ. 7 մանրադէտք որոց մին 525 ղրշնոց և միւսները իւրաքանչիւրը 400 ղրշնոց, ինչպէս նաեւ 10,000 ղրուշ, քննիչ յանձնաժողովին տրամադրութեան ներքեւ պիտի դրուին վարձատրելու համար այն շերամատանց տէրերն որք 75 կրամէն նուազ հունտ հասուցած են։

Յօդ. 3.—Արժէքաւոր, ճարտարարուեստ մանրադէտ մը պիտի շնորհուի այն սպասաւորին որուն ծանօթութիւնները բաղդատաբար գերազանց նկատուին եւ որ արժան դատուի մասնաւորապէս օրինակ ընծայուելու։ Այս մանրադէտ պիտի կրէ «մասնաւոր յիշատակ» մակդիրը, որուն տակ պիտի քանդակուին պսակաւորին անունն ու հանգամանքը։

Յօդ. 4.—Պարգեւները պիտի բաշխուին սեպտեմբեր ամսուն հանդիսաւոր կերպով ի Պրուսա։

Յօդ. 5.—Մրցակցաց յայտարարութիւնք որոշակի պիտի կրեն իրենց անունը, մականունն ու հասցէն, ինչպէս նաեւ հասցնելիք հունտերու արտադրութիւնն և քանակութիւնը. յայտարարութիւնք պիտի յանձնուին օսմ. Հանրային Պարտուց տնօրէնութեան ի Պրուսա, որ զայնս պիտի վաւերէ և պիտի հաղորդէ վարչութեան ընդհ. տնօրէնութեան ամենէն ուշը մարտ 31ին, այս թուականէն ետք ոչ մէկ յայտարարութիւն չընդունուիր։

Յօդ. 6.—Այս մրցման արդիւնքը օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչութեան ձեռօք պիտի հրատարակուի մայրաքաղաքիս եւ Խիւտավէնտիկեարի նահանգին լրագրաց մէջ։

Սոյն յայտագրոյն տրամադրութեանց ի գործադրութիւն, օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութիւնը կը փութայ ծանուցանել շերամաբոյծներուն թէ յիշեալ մրցումը տեղի պիտի ունենայ ի Պրուսա հետեւեալ շրջանակին մէջ։

Պրուսայէն ի Բէսթէլ գիւղ, Քեսթէլէն ի Թիլատար ընդ որս Տէմիրթաշ, անկից ի Չէքիրկէ, և անկից ի Պրուսա և Մուտանիա քաղաքը միայն։

Հետեւապէս, այն շերամաբոյծք որք կը փափագին մասնակցիլ մրցման, կը հրաւիրուին, յայտագրոյն 5րդ յօդուածին համաձայն, իրենց խնդրագիրներն՝ ըստ օրինի դըրոշմեալ՝ ներկայացունել օսմ. Հանրային Պարտուց տնօրէնութեան ի Պրուսա, ամենէն ուշը մինչեւ յառաջիկայ մարտ 31։

Սակայն, քանակութիւնն այն հնտոց զորս իւրաքանչիւր մրցակից մտադիր է բանալու, պէտք է որ մէկ շերամատան մէջ 25 կրամէն վար չըլլայ։ Մրցակիցք պարտաւոր են իրենց հունտերը թուխսի դնել ամենէն ուշը ապրիլ 8|20ին. յանձնաժողովն այդ օրը պիտի այցելէ առնել մրցակցաց՝ հաստատելու համար թէ այս պատուէր ի գործ դրուա՞ծ է։

Մրցակիցք պարտաւոր են մէկ շերամատան մէջ միայն մէկ տեսակ շերամի որդ բուծանել, ասկից զատ պարտաւոր են որդերն ըստ «Տանտօլօ կամ Քավալլօ» դրութեան, կամ թէ սոյն երկու դրութիւնները պարունակող ուրիշ ո և է դրութեամբ, այսինքն անհրաժեշտ է որդերը բուծանել ստորաճանաւոր դարակներու վրայ։ Յանձնաժողովը մրցումէ դուրս պիտի թողու այն ամէն մրցակից որ չի յարգէ այս պատուէրներն ու պայմանները։ Վարձատրութեան արժանի չպիտի դատուին այն շերամատունք որոց շերամաբուծութեան տեւողութիւնը 40 օրն անցած է, որք Պաղտատի տեսակէն ունին 25 կրամ հունտէ առ նուազն 50 քիլօ թարմ խոզակ և Եւրոպայի դեղին տեսակէն առ նուազ 40 քիլօ չարտադրեն, որք մէկ օխա մետաքս արտադրելու համար 10 օխայէն աւելի թարմ խոզակ սպառած ըլլան, և վերջապէս երբ հաստատուի թէ ծանօթ հիւանդութիւններէ մին ծագած է շերամատածութեան պահուն։

Վարձատրեալ շերամատանց մէջ արտասովոր եւ բաղդատաբար գերազանց պիտի համարուի այն շերամատունն որ ունենայ մասնաւոր կարգադրութիւններ՝ ի մասին հովահարութեան և միայուն բարեխառնութիւն պահելու. հարկ է իւրաքանչիւր ունկի հունտէն 85 քիլօ Պաղտատի թարմ խոզակ առնուլ և 60 քիլօ Եւրոպայի դեղին տեսակէն և մէկ օխա մետաքս ձեռք բերելու համար 8 օխա 3 հարիւր տիրէմ թարմ խոզակ սպառել։ Շերամներուն՝ ճիւղերուն վըրայ ելնելու տասներորդ օրը, յանձնաժողովը խոզակները քաղելով պիտի կշռէ և երկու օխա թարմ խոզակ առնելով հիւսաքանին պիտի յանձնէ մետաքսի պատրաստութեան համար։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
Կ. Պոլիս 18 փետրվ. 1892

ՍԿՕԹԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 սեպտ. 1889

Պարոնայք Սգօթ և Պօուն,

Յարմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգօթի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց [illegible] և ոսկրախտութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ.

Իմ կարծիքս է թէ այս համով և յաջող պատրաստութիւնը միշտ [illegible] համարուելու է Մօռուի ձկան իւղին և [illegible] յանձնարարեմ զայն,

ՏՐ Ա. [illegible]
[illegible] բժիշկ Օսմանեան բանակի

Ա Լ'ԷԹՈՒԱԼ

Վաճառատան Նորաձեւութեանց
398, Բերա, Մեծ-Փողոց, 398.

ՄԻԱԿ ԱՌԻԹ

Վաճառատունը պատիւ ունի ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց՝ կանանց համար ՃԵՐՄԱԿԵՂԻՆԱՑ բոլորովին նոր և անսահման մթերքի մը ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍՆ ու վաճառումն։ Յիշեալ վաճառատունը, Պոլսոյ հրապարակին վրայ, աներկբայապէս միակն է որ ունի, ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՁԵՌՈՎ ԿԱՐՈՒԱԾ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ անուանեալ տեսակը՝ Գիներն յոյժ չափաւոր։ Վաճառումը պիտի սկսի երկուշաբթի 2 մարտ, 1892։ 2—9

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՖ. Տ. ՌԱՓԱՅԵԼԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Պոլսոյ Իրաւագիտական վարժարանէն, Կ'ստանձնէ ամէն կարգի դատեր։ Հաստատուած է ի Պոլիս, Քաղաքէջի խան, թիւ 17 գրասենեակը։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Զ[illegible] մէջ որ ամենէն վտանգաւոր եղանակն է շնչափողերու համար, կը յանձնարարենք Հօկի ձկան իւղը որ հանուած է Թէրա Նէօվի մէջ բռնուած Մօրիւ ձկան թարմ լեարդներէն։ Ցարդ ի գեղեցիկ գոյն մը և թարմ [illegible] փափուկ համ ունի։ Բառասնամեայ փորձառութեամբ ապացուցուած է իր անվրէպ ազդեցութիւնն ընդդէմ [illegible]։ Իր իւղաւ նիւթին ազդեցութեամբ, Հօկի իւղը սնունդ գեղ մ'է, այս է իւր ունեցած անհերքելի գերիվերութիւնն [illegible] վրայ (այս վերջնոց 3/4 մասը ջուր է) որոցմէ երեք անգամ աւելի սպառելու է՝ միշտ նուազ արդիւնք ձեռք բերելու համար։

Հօկի իւղը, եռանկիւնաձեւ շիշերով միայն կը ծախուի և կը գտնուի Ալեւելից դեղարաններու մէջ.

Մթերանոցք ի Կ. Պոլիս Կ. և Հ. Ազնաւոր
Պուքրէշ Էլի Զամֆիրէսքու
Եւ Հօկ դեղարան, ի Բարիզ Քասթէյլիօն փողոց թիւ 2.

Արտաքին պատեանին վրայ պահանջել Արուեստագործաց Միութեան կապոյտ դրոշմը կեղծերէ զգուշանալու համար։

ԱՅՆ ԱՆՁԻՆՔ

Որոց կենդանը խանգարուած է [illegible] ճաշով մը և որք կը տառապին [illegible] ցաւէ, մեծ [illegible], լուծումէ և այլն, ինչպէս և նոյնք, որք [illegible] (անդամալուծութիւն, խօսելու անկարողութիւն, [illegible]), որք կը յաջորդեն [illegible], եւ այն անձինք, որք սրամագիր են [illegible] գլխու պտոյտի, ճակտին տակ ճնշման, անդամներու [illegible] պատճառ ը, այս բաժակը [illegible] կարգալ տետրակ մը որ [illegible] հիւանդութեանց եւ [illegible] վրայ, զոր կը ղրկեն Պ. Կ. [illegible], [illegible] հրապարակ, թ. 5, Կ. [illegible] Պ. Ստրանկի ի Սոֆիա եւ Պ. Քաճթաքուճեան, Վարնա.

Գարմանումն, որ նշանաւոր բժշկաց ընդունած գիտնական ս[illegible] վրայ հիմնուած է եւ [illegible] յաջողութեանցն համար արծաթ [illegible] վարձատրուած է. կանի [Պ. Ճրա] 1889ի առողջարանական-բժշկական միջազգային ցուցահանդէսին մէջ, շատ դիւրին եւ աժան է եւ կը կայանայ [illegible] լաւ սըքի մը մէջ, որուն արդիւնքը [illegible]։

ՏՐ. ՌՈՄԱՆ ՎԱՅՍՏԱՆ

ՔՐԷՄ ՍԻՄՕՆ
ՍԻՄՕՆԻ ՓՈՇԻ
ՔՐԷՄ ՍԻՄՕՆԻ ՕՃԱՌ

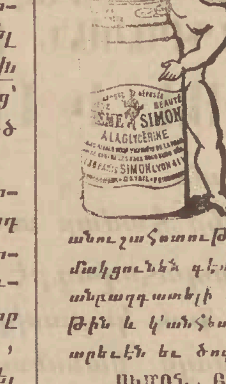

Յանձնարարուած Բարիզի, Վիէննայի, Լոնտոնի, Պերլինի, Նիւ-Եօրքի բժիշկներէն։ Ամենէն փայլուն կանանց կողմէ ընդունուած այս նիւթեր, նրբութեամբ և ընտիր [illegible] պատրաստուած, կը ճերմակցնեն [illegible], և անըսդդատելի կակղութիւն մը կուտան մորթին և կ'անհետացնեն մորթին վրայ ցուրտին արեւին և ծովու օդին ըրած գծերը։

ՍԻՄՕՆ, Բրօվանս փողոց 36, ՓԱՐԻԶ
Դեղարանք, Հոտավաճառք, վաճառանոցք են։

«Արապեան» շոգենաւը, Նաւապետ Բարքըր, կը սպասուի Լիվըրբուլէ դէպ ի 18 ամսոյս. Գործակալ Արապեան [illegible]
ԷՏ. ԼԱՖՈՆԴԷՆ

ՄԱՔԱՄԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
ԻԼԱՆ

Իքինճի օրտուի Հիւմայունի իչին մահալլինճէ մէվգիի միւնագասայա վազ օլունան 100,000 գըյէ բէքսիմադ պէհէր գըյէի ճէտիտի 55 բարասա թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղընտան ֆիյաթը մէզքիւրէտէն թէնզիլաթ իճրասը իլէ մէզքիւր բէքսիմաթըն իթաասընա Տէրաասէթթէ թալիպ օլանլարըն մարթը Ռումինին իքինճի բազար իրթէսի կիւնինէ դատար մազամը վալայի Սէրասկէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի.
Նօ. 22 2—3

Հիսանիյա վէ Աֆաքիյաա պուլունան ասաքիրը Շահանէ իչին 308 սէնէսի մարթը իպթիտասընտան շուպաթ զայէթինէ դատար վիրիլէճէք 100 գըյէ ճէտիտ տաղըգա մուգապիլ 134 գըյէ 300 կրամ նան վէ 80 գըյէ 50 կրամ բէքսիմաթըն իթաասը թալիպի էօհտէսինտէ օլմաղ իլէ զիքր օլունան միգտարլարըն թէգէխուռ իլէ մէզքիւր նան վէ բէքսիմաթըն իթաասընա Տէրաասէթթէ թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն պիր հաֆթայա գատար մազամը վալայի Սէրասկէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի.
Նօ. 23 2—3

Ատանա վէ Ֆէքէթէ պուլունան ասաքիրը Շահանէ իչին 308 սէնէսի մարթընտան իթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ մաշալինճէ մէվգիի միւնագասայա վազ օլունան էրզագ զիքր օլունան մարթ իպթիտասընտա իհալէ օլունաճաղընտան էրզագ մէզքիւրէնին Տէրաասէթթէ իթաասընա թալիպ օլանլարըն մազամը վալայի Սէրասկէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի.
Նօ. 24 3—3

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր վաճառականներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի փոխ ուց համար։ 11

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մինչորդ ութեամբ առաջարկելով, որք ունին լիագոր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրեալց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 11 և 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	փռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890	»	6,165,860
Տարեկան հասոյթ » » »	»	14,135,925

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՐՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան 12, 13, 14.

ՖՐԱՆՔՖՈՐԹՈՒԱՋ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ փռանք 6,250,000 — Պահեստի դրամ փռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկ. Ֆիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ, որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 փռանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ 16

ELIXIR DIGESTIF DE PEPSINE

de GRIMAULT et Cie Pharmaciens à Paris

ԲԱՐԻՍՏԷ ՄՈՒՍԻՄ ԷՃԶԱՃԸ ԿՐԻՄՕԼ ՎԷ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸՆԸՆ Թէրթիպ իթմիշ օլունան ԷԼԻՔՍԻՐ ՏԻԺԷՍԹԻՖ ՏԸ ՊԷՓՍԻՆ նամ մինտիրիճի վէ խասօտ հազմ իթտիրիճի մուալիճէսիտ։

Միտէ խաստալըգլարընըն էքսէրիսի, միտէտ, Թաամը հազմ իթտիրմէքիհէ քիֆայէթ իտէմէզ գատար հազմ տայիր սու պոզուլմասընտան նէշէթ իտէր։ Գուլունան միտէսինին սուխու իլէ Թէրթիպ իտիլմիշ օլան կրիմօլ վէ Գումբանեասընըն, Պէփսին նամ մուալիճէսինին շու խասսէսի վար տըր քի, խնամըն միտէսինտէ ... հազմ իթտիրմէսի ... [illegible]

... [illegible]

Էքմէյի իյի սինտիրմէմէ քիրք,	վէ գուսմա վէ ամէլ,
վէ պալղըմը վէ միտէ էքշիմէսի,	վէ պօղազ աղրըսը,
վէ միտէ խաֆիֆէթի վէ սըղլըսը,	վէ պօղազ շիշմէսի,
վէ չէտին միտէ աղրըսը,	վէ գարս ճիկէր խաստալըգլարը։

Մէզքիւր մուալիճէ, համիլէ գատընլարըն խաֆիֆըս իթմէկլէրինին ... [illegible] C

ՌՈԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՕՌՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի	4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	»	35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ԶԵՂՋԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ. Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ Խան։

ՓԻՆԹՕ ԱՄՐԱՄ ԵՒ ԸՆԿ.

Փինթօ Ամրամ և Ընկ. վաճառատունը պատիւ ունի ծանուցանել մայրաքաղաքիս եւ նահանգաց կօշկակար արհեստաւորաց թէ իր խանին մէջ (Փինթօ Ամրամ խան) ի Պոլիս, Սուլթան Համամ, հաստատած է մեծ մթերանոց մը Հաոպոսի եւ Միտիլլիի մեծ գործարանէն ելած քէօսէլէներու։

Միւնոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ լաւագոյն գործարաններէն ելած ամեն տեսակ կաշի՝ կօշկեներու շինութեան համար։

Փինթօ Ամրամ և ընկ. վաճառատունը, երկար ժամանակէ հետէ հանրածանօթ այս տեսակ գործոց մէջ, կարող է պատասխանել ամեն պահանջմանց իր բազմաթիւ յաճախորդաց որք այնքան լիուլի վստահութեան ապացոյցներ տուած են իրեն։

ՊՏՈՒՂ ԼՈՒԾԻՉ ԵՒ ԶՈՎԱՑՈՒՑԻՉ

ԽԻՍՏ ԱԽՈՐԺԱԼԱՄ

TAMAR INDIEN GRILLON

Ընդդէմ ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԵԱՆ, խնկրթութեան, գլխացաւի, մաղձի, անախորժութեան, ստամոքսի և աղեաց անհանգստութեան

ՓԱՐԻԶ, Է. ԳՐԻԼՕՆ, 33, Արշիւ փողոց և դեղարանաց մէջ։ 33, rue de Archives

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻՊԻՌԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽԻ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԹԵԼՈՒ ՖԵՐԱՑԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԷՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիտ Դաուալինքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԼԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. Ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ.

Թռանք ... [illegible] չքադրամ 1885ի Անվէրսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլպուրնի և Պրուսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիէննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ ... [illegible]

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանգստացնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամենէն գերազանցն, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Ճաշէն յետոյ, ... կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինի, սէլթզի ջրոյ և խահուէի հետ.

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր ... նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ԳՈՆՈՄԻ և ԲԷՔՔԻԱ 2218

SIROP DE QUINQUINA FERRUGINEUX

de GRIMAULT et Cie Pharmaciens à Paris

Բարիզ ... [illegible]

... [illegible]

ԿՐԻՄՕԼ ՎԷ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸՆԸՆ ՋԷԼԻՔԼԻ ՎԷ ԳԸՆԱԳԸՆԱԼԸ ՄԱԼԱԳԱ ՇԱՐԱՊԸ

... [illegible]

Բարիստէ միւլիքն սօգագընտա 8 նումերօլու վէ սայիր մէշհուր էճզախանէլէրտէ պուլունուր. C

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Սըրըսօխ. Ալէքս, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԸՆԿ.

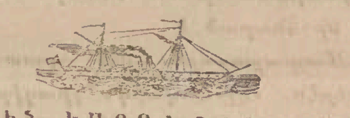

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալլամօ	2000	Թրամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Ռանսէր	1700
Ափոլլօ	5500	Կիդամօ	2200	Բրլանօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօզօ	1000
Արիօսդօ	3000	Կրօտօ	2200	Քուիպօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պորօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինսոց	7000	Րօլլօ	3000
Ըքֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէլլօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալլիլօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գադօ	2000	Քօլլինօ	4200	Սարֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօվէօ	2200	Սիլվիօ	2000
Ջէքաէօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնդօ	4300
Գլիօ	2500	Լէոնիտաս	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գոլօրատօ	3400	Լիվօռնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիդօ	2500	Լուլօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրրիտօ	900
Տուրօ	4800	Մարդէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Դրաքօ	2100	Մելօ	2000	Վօլթուռնօ	5000
Էտինպուրկ	2600	Մուրինօ	3100	Ըեսօ	3600
Էլտորատօ	3000	Նէլօ	2000	Զէփրօ	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տէֆայէնս	200
Էրմթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Հէլփէր	200
Ֆալքօն	800	Օփօրթօ	4500	Ջէրր	140
Ֆիտօ	700	Օտօ	2000	Ուօրիօր	120
Էմիրէյթ Մօնարք					8000
Բրիթիշ Մօնարք					8000
Լըդրեն Մօնարք					3100

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՍԹ Գործակալք Թիւ 17-18, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 7

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՃԱՌԻԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ ԻՒՂ

Խմնցիչ, ... [illegible]

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիփոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաձութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ Պոլիս, ՀԱՄՄԼՐ ԵՒ ՀԻՐԵԱԼ 212

Լ'ԷՔՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՌՆԱՍԻՕՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վասն վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 յունվար 22 հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Ամեն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ դժբախտ նալով մեր խնայած և աւելցուցած ստակներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխ մը կազմելու առիթն և հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով՝ մեր խնայածստակներն յումպէտս կըվատնենք։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մի չունենանք։

Ահաւասիկ «Լ'էքօնօմի էնթէռնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ, տասը կամ վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ունենանք համեստ դրամագլուխ մը։

ԱՌՈՒԹԷՆ ՕՖՏՈՒԻՆՔ 265

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող և բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Սիրքէճի, հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը, Կիւլպէնկեան խան, Թիւ 26-27. ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻՔՏՕՍ ԱՀԱՐՕՆԵԱՆԻ։

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Բերոյի քօքայով շինուած ՄԱՌԻԱՆԻ ԳԻՆԻՆ պնդացուցիչ և գրգռիչ դեղերուն ամենէն ազդուն է, գերընտիր վերանորոգիչ մարսողութեան և շնչառութեան գործարանաց, ձգտող ձայնական լարերու։ Բինքինայէն նախամեծար է որուն ջերմացուցիչ յատկութիւնները չունի, անարիւնութեան դէմ գործածուող դեղերուն մէջ ամենէն գերազանցն է։ Իւր քաղցր համով ընդունուած է իբր ազնուերի գինի և այսպէս, հաճոյալի ձեւով մը ներքեւ, ոյժ և առողջութիւն կուտայ։ Կը բժշկէ երիկամրդոց ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ և ամենէ տկար անձանց կուտայ կորով և աշխոյժ։ ԹՈՄԱՌԵԱՆԻ, քօքայի առաջին ծաւալիչը, Պուլվառ հօսման, 41, Բարիզ։ Թուրքիոյ բոլոր դեղարաններու և դեղագործական մթերանոցներու մէջ կը գտնուի։

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթոր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսականաց, է գաւնահամ և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայէն վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ առոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանց ... ամէն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անկշռելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց ասո անունները տրուած է. ջերմ պարբերական ջերմ, ընդհատեալ ջերմ մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուսեալ մահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ակոսներու ծախուածներէն ելած թունաւոր կաղերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այս թունաւոր նիւթոց կամ կաղերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար առոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգաց համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Միխայէլեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա և Կ. Պոլսոյ։ 22

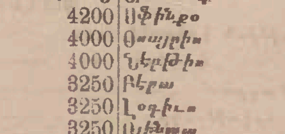

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերպուլի և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Քանաքուլա	4200	Աֆրիքա	3000
Ֆէրրա	4000	Օլալգիա	3000
Օսմանլի	4000	Նեֆերթիթ	3000
Սեպասդօբօլ	3250	Բէրրա	3000
Թիպա	3250	Լոգիսա	800
Մակեդոնիա	3250	Մեմֆիս	800
Մարիոթիս	3250	Սեթիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ. 14

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որոյ շոգենաւերը կը բանին Լիվերպուլ և Սեւ-ծովու միջեւ

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալկերիա	7718	Գադալոնիա	4845
Էգրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Ըմպրիա	7268	Մարաթոն	2408
Աւրանիա	5587	Ատլաս	2393
Բեֆսնոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սինթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեբբօ	2145	Թրինիտատ	899
Քէթար	1876	Մորոգգօ	1855
Շէբրաուրկ	1614		

Սարտկաւոր չոգենաւը, նաւապետ Ռոֆուէլ, Կլասկովէն և Լիվրբուլէն առաջ կը սպասուի գէպ ի մարտ 14ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակալաց Thomas C. Joly Ակիտիարսիս խան Թիւ 11 Ղալաթիա 17

Արտօնատէր Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ